UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS

3–4 | 2021

Zodpovedný protest za slobodnú Trnavskú univerzitu

Obsah 3–4/2021

Začali sme nový akademický rok 2021/2022 4
Akademický senát: Nesúhlas s novelou zákona o vysokých školách 7
Dobrovoľníci sú najmä mladí ľudia s vyšším vzdelaním, viac ženy než muži 8
Ekonomická moc sa koncentruje do rúk úzkej skupiny ľudí. To je jadro problému 10
TRUNI, HÝB SA! 11
Ladislav Požár: Treba byť skromným, nebáť sa kritiky a vyjadriť svoj názor 16
Klasická archeológia: Komunikácia od bronzu po antiku 21
Zomrel páter Jozef Kyselica, SJ 30
Naša fotka zaujala svet. Za necelých 24 hodín si ju pozrelo viac ako 130 000 ľudí 31
Čo vydávame na Trnavskej univerzite? 32

Počas klimatickej konferencie OSN v Glasgowe sa zazelenala aj hlavná budova Trnavskej univerzity

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS
časopis Trnavskej univerzity v Trnave

Číslo reg. na MK SR:
EV 4665/12
ISSN 1338-9025

Vydáva Trnavská univerzita v Trnave,
Hornopotočná 23,
918 43 Trnava,
IČO 31 825 249,
č. tel.: 033/5939111
http://www.truni.sk/
e-mail časopisu: casopis.TU@truni.sk

Predseda redakčnej rady:
prof. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.

Členovia redakčnej rady:
Mgr. Matúš Demko, PhD.
doc. PhDr. Gabriela Magalová, PhD.
prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD.
doc. S. S. Lic. Jozef Tiňo, PhD.
ThLic. Mgr. Michaela Moravčíková, ThD.
PhDr. Zuzana Martinkovičová
PhDr. Henrieta Žažová, PhD.
doc. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD.
Mgr. Ľubica Nicolussi
Timotej Birtus
Katarína Kalamenová
Bc. Mária Letzová
Daniel Vasilišin
Andrej Gejdoš

Spolupracovníci:
PhDr. Adriana Krupová, PhD.
PhDr. Marián Manák, PhD.

Jazykový redaktor:
PhDr. Jozef Molitor

Grafická úprava:
Jana Janíková

Tlač:
Typi Universitatis Tyrnaviensis, vydavateľstvo TU, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity a VEDY, vydavateľstva SAV

Periodicita vydávania:
štvrťročník

Dátum vydania periodickej tlače:
december 2021, ročník desiaty

Fotografie v čísle:
Barbora Likavská, archív autorov, Unsplash

Demokratický štát má vytvárať podmienky na kultiváciu spoločnosti

Vo chvíli, keď píšem tieto riadky, je vonku typicky novembrová atmosféra. Hmla, drobno mrholí a zo stromov pomaly prchne lístie. Pred pár dňami bolo sv. Martina a v Pezinku, kde bývam, sme mohli po prvýkrát v tejto sezóne ochutnávať mladé víno. Príjemná tradícia.

Súčasne sa na horizonte dní objavuje 17. november, ktorý je u nás dvojnásobným sviatkom. Pripomíname si Medzinárodný deň študentstva a zároveň Deň boja za slobodu a demokraciu. Oba tieto sviatky sú neoddeliteľne zviazané s vysokými školami a ich študentmi. V roku 1939 českí študenti ako prví prejavili odpor proti nacistom a vtedajší protektorátny režim, v reakcii na toto gesto odporu, zatvoril všetky tamojšie vysoké školy. V roku 1989 to boli tiež vysokoškolskí študenti, ktorí mohutne vyjadrili svoj nesúhlas s praktikami totalitného komunistického režimu. Výsledkom boli udalosti, ktoré viedli k jeho pádu a ktoré otvorili cestu k demokratickému poriadku v Československu.

Do tejto atmosféry jesennej nostalgie, sviežej chuti mladého vína a spomienky na udalosti spred tridsiatich dvoch rokov, s ozvenou udalostí rokov tridsiatych, mi ako rez motorovou pílou vtrhla veta: „Vysoké školy sú tu pre celú krajinu, nielen pre ich zamestnancov"! Vyslovil ju štátny tajomník Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR Ľudovít Paulis. Spomínam tento výrok z jediného dôvodu. Je v ňom totiž uložená podstata problému, pre ktorý vysoké školy a ich akademické obce znova zamierili do novembrových ulíc. O čo ide? Na prvom mieste je to argumentácia, ktorou minister školstva a jeho úradníci masírujú prostredníctvom médií verejnú mienku. Všetok odpor vysokých škôl voči návrhu novely vysokoškolského zákona, ktorú títo úradníci nazývajú reformou, je vraj vedený snahou chrániť svoje skostnatené vnútorné prostredie a svoje „teplé miesta".

Riešením má byť, a to je druhý odkaz tohto pozoruhodného zvolania, otvorenie sa verejným záujmom. Ide pravdaže o absurditu, ale tá má dobre hmatateľné jadro. Je čitateľné práve z návrhu onoho zákona. Tam sa ukazuje, že si minister a jeho úradnícko-podnikateľská kamarila, jednoducho, pretože politicky účelovo, stotožnili verejný záujem so záujmom štátno-politickým. Obrátili tak veci z nôh priamo na hlavu a nasmerovali ich dozadu, do blízkosti časov, proti ktorým v roku 1989 vyšli práve vysokoškoláci do ulíc. Zabudli (a vedia vôbec?), že demokratický štát má vstupovať len do vecí, pre ktoré je jeho vstup dôležitý? Obrana štátu, ochrana verejného poriadku, spravodlivosť, sociálna ochrana a pomoc, ochrana zdravia, ochrana životného prostredia, potravinová bezpečnosť, medzinárodné vzťahy. Súčasne má vytvárať podmienky na kultiváciu spoločnosti, a to v podobe podpory vzdelania a vzdelávania, vedy a výskumu, umenia a športu ...

Súčasne, ruku v ruke s tým, má štát ako inštitúcia a aparát ustupovať z priestoru, ktorý si účelnejšie a efektívnejšie dokážu ľudia/občania spravovať sami. To sa nazýva samospráva, a práve to je výrazom slobody, autonómnosti, zodpovednosti za „svoje veci".

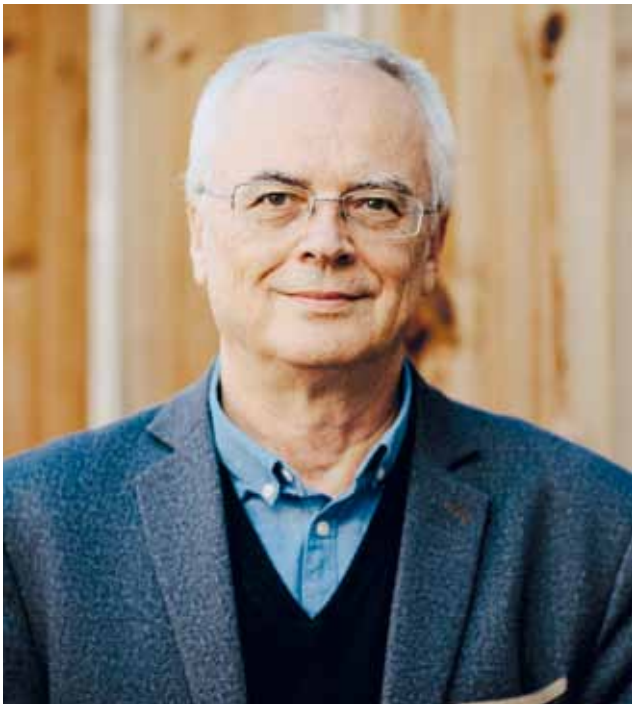

Vysokoškolská samospráva a autonómia akademického prostredia patrí medzi tradičných reprezentantov samosprávy. Po roku 1989 to štát pochopil a priestor na takúto samosprávu a autonómiu vytvoril. Bol to vtedy jeden z prvých a hádam aj najvýraznejších demokratizačných krokov. Dnes je jeho podstata ohrozená, pretože politickí reprezentanti zistili, že ich vplyv na naše prostredie je, videné ich očami, malý a nedostatočný. Preto vymysleli tento svoj návrh, a práve preto ho s nami nemohli konzultovať, aj keď rokovania predstierali. Vedeli, že na tomto by sme sa nikdy nedohodli! Reakcia, ktorú vyvolali, ich riadne znervóznila, pretože zistili, že nie rektori a dekani, ale študenti a akademici sa cítia ohrození a dávajú to poriadne hlasno najavo. Milé študentky, milí študenti, kolegyne a kolegovia, úprimne Vám za toto gesto ďakujem! Nech sa to skončí akokoľvek, toto si súčasná garnitúra, ktorá sa akýmsi podivným riadením osudu ocitla na čele rezortu zodpovedného za vzdelávanie, určite do vitríny svojich úspechov nezavesí. To samo osebe je dobrý výsledok!

Nechajme to už tak. Novembrová nostalgia je totiž vyplnená nielen spomienkami, ale aj perspektívami. Blížia sa Vianoce a tie, hoci čert pandémie stále nespí, určite vnesú aspoň načas do našich životov pokojnejší a slávnostnejší tón. Zo srdca ho Vám či nám všetkým prajem. Zaslúžime si oddych. Aby sme si vydýchli a súčasne sa nanovo nadýchli. Budúci rok totiž nebude, žiaľ, o nič pokojnejší. Ale o tom „dáme reč" až na jeho prahu.

Prajem Vám, milé čitateľky a milí čitatelia, príjemné čítanie nášho časopisu o živote a udalostiach na našej alma mater, prajem Vám pokojné Vianoce a pevné zdravie!

René Bílik

Začali sme nový akademický rok 2021/2022

Slávnostnou bohoslužbou Veni Sancte, celebrovanou trnavským arcibiskupom Jánom Oroschom a akademickou slávnosťou v sále Marianum, sme na Trnavskej univerzite otvorili nový akademický rok 2021/2022. Všetky fotografie – aj z Veni Sancte, aj z akademickej slávnosti v aule Marianum – nájdete na našich sociálnych sieťach.

Veni Sancte: Stávame sa slobodnými, aby sme v dialógu pomáhali iným

Hlavným kazateľom na svätej omši Veni Sancte (odvodenej od spevu Veni Sancte Spiritus, teda Príď, Duchu Svätý) bol jezuita, prof. Miloš Lichner, prorektor Trnavskej univerzity, ktorý sa v septembri stretol aj s pápežom Františkom počas jeho návštevy na Slovensku.

Téma Františkovej návštevy – ktorý ako pápež nesie titul pontifex, staviteľ mostov – nechýbala ani v slávnostnej homílii. „Svätý Otec k nám prišiel vo veľmi komplikovanom období, keď vidíme nielen okolo seba, ale aj v našich srdciach vykopané zákopy a deliace čiary. Samozrejme, toto sa netýka len nášho malého Slovenska, ale aj zvyšku Európy aj ostatného sveta. Sme rozdelení politicky, nábožensky, ‚vakcinačne' a ešte všelijako inak. Čo nám teda tento rímsky staviteľ mostov môže povedať do týchto našich zákopov na začiatku akademického roka?"

Prvým slovom, ktoré dominuje v pápežovom myslení a platí aj pre Trnavskú univerzitu, je dialóg, zdôraznil M. Lichner. Dialóg začína počúvaním toho druhého, aj počúvaním študentom. V našej spoločnosti existujú protiklady medzi liberálnym individualizmom a socialistickým kolektivizmom. Syntézu týchto dvoch protikladov nachádza pápež v slove solidarita. „Latinské sloveso *solidare* znamená posilňovať to, čo je slabé, toto je solidarita," uviedol M. Lichner. Slová a gestá Sv. Otca sa pre nás stali obrazom toho, ako sa on dáva osvietiť Božím slovom, pripomenul kazateľ, ktorý sa venoval aj otázke slobody. „Boh je slobodný, pretože vždy chce konať iba dobro. Stávame sa slobodnými od našej neprávosti v našom srdci, aby sme solidárne a v dialógu pomáhali iným stávať sa skutočne evanjeliovo slobodnými. A tu sa spája naše poslanie – hovoriť pravdu s naším životom."

Rektor R. Bílik: Naše výsady sú naše akademické slobody

Slávnostné otvorenie nového akademického roka pokračovalo v sále Marianum akademickou slávnosťou. Zúčastnili sa na nej okrem akademickej obce aj predstavitelia spoločenského a politického života, zástupcovia mesta Trnava a Trnavského samosprávneho kraja.

Zhromaždeniu sa osobne prihovoril rektor Trnavskej univerzity, prof. René Bílik, ktorý pripomenul, že kvôli pandémii Covid-19 sa neuskutočnilo mnoho akademických slávností a tá dnešná sa konala až po dvoch rokoch, naposledy to bolo na jeseň 2019. „Študenti, učitelia, vedecko-pedagogickí, vedeckovýskumní a umelecky tvoriaci pracovníci, taká je skladba akademickej obce Trnavskej univerzity v Trnave. Pripomína nám, že základom fungovania a existencie našej alma mater je neoddeliteľná symbióza vzdelávania, vedeckého výskumu aj umeleckej tvorby vo vybraných študijných programoch. Cez túto symbiózu sa nám odkrývajú naše výsady, totiž naše akademické slobody."

Podľa rektora Trnavskej univerzity R. Bílika nie je obsah vzdelávacej ponuky na vysokej škole daný zvonka, ale je vystavaný tvorivými pracovníkmi univerzity zvnútra. „Nie je úplne jedno, a to adresujem našim študentom, ktorú vysokú školu si pre svoje štúdium vyberú. Kvalita, o ktorej sa stále dookola hovorí, vyrastá zo schopnosti akademických pracovníkov vysokej školy byť aj dobrými vedcami, aj dobrými učiteľmi a mať schopnosť prizvať a zainteresovať do vedeckého výskumu, do obsahu vzdelávacej ponuky i do hodnotenia tohto procesu aj svojich študentov. Základom úspešnej existencie akademickej obce je spoločný dialóg všetkých jej členov."

Akademická štvrťhodinka: Vnímajú nás pozitívnejšie ako celú vzorku

Za Trnavskú univerzitu v Trnave sa do prieskumu Akademická štvrťhodinka zapojilo celkovo 679 študentov. Naša univerzita vo vybraných významných okruhoch prieskumu Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo, v porovnaní s celoslovenským vyhodnotením, dosiahla v množstve oblastí pozitívnejšie vnímanie ako celá vzorka.

Študenti TU napríklad vo vyššej miere odporúčajú študijný program svojim známym, sú zrozumiteľnejšie informovaní v úvode štúdia o študijnom programe či o prijímacom konaní

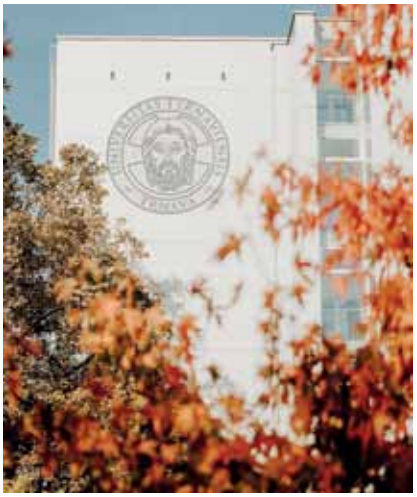

a jeho proces je podľa nich administratívne nenáročný.

Študenti TU sú spokojnejší z hľadiska flexibility štúdia a študijnej záťaže, ako aj organizácie jednotlivých predmetov a ich obsahu, ktorý je v rámci študijných programov dobre prepojený. Kým index zastúpenia učiteľov s pozitívnym prístupom k študentom má celoslovenskú hodnotu 75, na Trnavskej univerzite je to 80, a študenti vnímajú výraznejšie aj pomoc od učiteľov pri napĺňaní ich potenciálu o 7 % viac ako zúčastnení respondenti z celkového súboru.

Marek Majdan, Ľuboš Rojka a Eduard Droberjar sú novými profesormi Trnavskej univerzity

Prezidentka Zuzana Čaputová v utorok 16. novembra 2021 vymenovala 30 nových vysokoškolských profesorov a profesoriek. Nechýbali medzi nimi Marek Majdan z fakulty zdravotníctva a sociálnej práce a Ľuboš Rojka SJ, ktorý sa inauguroval na našej teologickej fakulte. Medzi nových profesorov pribudol aj klasický archeológ Eduard Droberjar.

Nový profesor Marek Majdan

Prezidentka zablahoželala novovymenovaným profesorom a profesorkám k ich úspechu v akademickej kariére. Vo svojom príhovore zdôraznila spoločenský význam funkcie profesora. „Povolanie učiteľa a povolanie vysokoškolského pedagóga nie je iba zamestnaním, ale je aj verejnou službou."

Ak chce byť Slovensko v budúcnosti prosperujúcou spoločnosťou, je podľa slov prezidentky dôležité, aby sa na mladú vysokoškolskú generáciu vyvíjali a uplatňovali vysoké akademické nároky. „Ako nositelia najvyššej akademickej hodnosti môžete ovplyvniť to, či diplomové práce budú spĺňať stanovené odborné kritériá a nestanú sa len ľahkou cestou k titulu."

Mosty spomienok: Z každého z nás ostane iba príbeh

Utorkový večer (28. 9. 2021) v Pazmaneu patril Mostom spomienok. Podujatie sa uskutočnilo na počesť významnej osobnosti kultúrneho života Trnavy a čestného občana „malého Ríma", RNDr. Petra Horvátha (1943 – 2021), ktorý bol aj členom správnej rady Trnavskej univerzity.

„Z každého z nás tu raz ostane iba príbeh, tak by sme sa mali snažiť o to, aby bol čo najkrajší. Dôkazom toho, že ocko svoju tapisériu životného príbehu tvoril kreatívnym, plnohodnotným spôsobom a že sa dotkol myslí a srdc mnohých ľudí, je vaša dnešná účasť. Hoci dvadsať rokov svojho profesijného života pôsobil na ministerstve kultúry, všetky svoje kompetencie vždy využíval v prospech svo-

jej milovanej Trnavy, pre ktorú dýchal každou bunkou svojho bytia," uviedla Gabriela Horváthová Giotto.

„Je autorom brilantného projektu Trnavské dni tolerancie (lásky, pokoja a porozumenia), ktoré môže byť príkladom pre všetky ostatné mestá nielen na Slovensku, ale i na celom svete. Jeho veľkosť a múdrosť spočívala aj v tom, že v rámci slávnostného galaprogramu, ktorý s láskou moderoval, sa absolútne sústredil na to, aby svojich hostí – zahraničných Trnavčanov či Slovákov s väzbami na svoje rodné mesto – odprezentoval v čo najkrajšom a najlepšom svetle. Venoval štúdiu ich životných príbehov nemálo času a v prípade možnosti sa s každým aj osobne stretol, aby dokázal vystihnúť esenciu a ducha ich osobností. Išlo mu o to, vzdať im hold na doskách, ktoré znamenajú svet," spomína uviedla Gabriela Horváthová Giotto. „Hoci ich krídla ambícií odviali ďaleko do sveta, chcel im dať dôvod nezabudnúť na svoje korene."

Udelenie zlatej medaily dvom profesorom Trnavskej univerzity

Slovenská epidemiologická asociácia, člen Slovenskej lekárskej spoločnosti, udelila v auguste 2021 *Zlatú medailu prof. MUDr. Juraja Červenku, CSc.,* dvom svojim členom, ktorí sú zároveň členmi profesorského zboru Trnavskej univerzity. Obaja obdržali medailu za vedecký rozvoj epidemiológie.

Prof. MUDr. Viera Rusnáková, CSc., MBA., sa vo svojej kariére zaoberá najmä problematikou manažmentu zdravotníckych zariadení aj s použitím metód epidemiológie. Čerpá tiež z dlhoročných skúseností v oblasti medicínskej informatiky. Je jednou z kolektívu zostavovateľov monografie Propedeutika epidemiológie. Ako spoluautorka vydala ďalšie dve monografie s témou štatistických metód v medicíne a zdravotníctve. Je autorkou mnohých vedeckých a odborných článkov v domácich a zahraničných časopisoch. Podieľala sa na riešení viacerých vedeckých, ale aj rozvojových projektov doma i v zahraničí. Všade uplatňovala svoje skúsenosti z oblasti epidemiológie neinfekčných ochorení. Pôsobí na Katedre verejného zdravotníctva FZaSP ako garant magisterského štúdia.

Prof. MUDr. Martin Rusnák, CSc., sa zaoberá najmä použitím prístupov založených na dôkazoch. Tie použil na tvorbu a hodnotenie úspešnosti postupov starostlivosti o pacientov po ťažkom úraze mozgu, tiež v prevencii vysokého krvného tlaku a diabetu a screeningu rakoviny krčka maternice v marginalizovaných spoločnostiach

doma i v zahraničí. Bol vedúcim zostavovateľom spomínanej monografie Propedeutika epidemiológie. V spoluautorstve vydal ďalších päť monografií doma i v zahraničí. Je autorom mnohých vedeckých a odborných článkov z problematiky epidemiológie a zdravia verejnosti. Ako konzultant pôsobil v krajinách rozvojového sveta, na Balkáne, v subsaharskej Afrike i v Strednej Amerike. Počas pandémie COVID-19 pôsobil ako expert pre Svetovú zdravotnícku organizáciu v Európe. Na Katedre verejného zdravotníctva FZaSP je garantom doktorandského štúdia.

Bohumil Chmelík

700. výročie úmrtia Matúša Čáka Trenčianskeho

Vo štvrtok 18. marca 2021 sme si pripomenuli 700. výročie úmrtia šľachtica a významnej osobnosti uhorských dejín, Matúša Čáka Trenčianskeho. Pri tejto príležitosti bola naplánovaná vedecká konferencia, ktorá sa mala konať už na jar, ale v dôsledku nepriaznivej pandemickej situácie musela byť preložená na september tohto roka.

Podujatie, organizované Trenčianskym múzeom v Trenčíne a Katedrou histórie FF Trnavskej univerzity v Trnave, sa konalo 23. – 24. septembra 2021 v budove novo zrekonštruovanej kasárne na Trenčianskom hrade. Konferenciu otvoril zástupca riaditeľa Trenčianskeho múzea, Mgr. Tomáš Michalík, PhD., po ktorom podujatie pokračovalo príhovormi riaditeľa múzea Mgr. Petra Martiniska a doc. Dr. phil. Erika Hrnčiarika, dekana Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Nasledovali dva dni bohaté na rôznorodé vedecké príspevky, medzi ktorými boli aj vystúpenia našich kolegov, kolegýň a interných doktorandiek. Prednášatelia mapovali nielen spoločensko-politické dianie a hospodársku situáciu v období 13. a 14. storočia, ale aj vzťahy vtedajších uhorských oligarchov, vládu Karola Róberta z Anjou, genealógiu rodu Čákovcov, vymedzenie Matúšovej zeme či to, ako Matúša Čáka zachytil vo svojich Notíciách polyhistor Matej Bel v 18. storočí. Po diskusii nasledovala komentovaná prehliadka Trenčianskeho hradu, v rámci ktorej sprevádzal prítomných hostí historik Mgr. Vladimír Pinďák a po nej sa konal slávnostný raut.

Radoslava Ristovská

Akademický senát: Nesúhlas s novelou zákona o vysokých školách

Akademický senát Trnavskej univerzity v Trnave (ďalej len „AS TU“) ako orgán akademickej samosprávy vyjadruje svoj nesúhlas s postupom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „ministerstvo“), ktorým predložilo do medzirezortného pripomienkového konania návrh novely zákona o vysokých školách.

Zásadne nesúhlasíme s postupom ministerstva, ktoré predloženým návrhom ignorovalo rokovania so zástupcami univerzít a ich reprezentácií, pričom ich rokovania hrubo zneužilo len ako nástroj na predstieranie záujmu viesť s vysokými školami dialóg, a neustále vyvoláva dojem, že možnosti financovania vysokých škôl z Plánu obnovy a rozvoja sabotujú samotné vysoké školy, ktoré sa bránia prijatiu novely. Hlavné výhrady vysokých škôl, týkajúce sa zamedzenia politizácie vysokých škôl a ich možného politického prevzatia štátnou mocou, neboli nijakým spôsobom akceptované. Novela v prípade jej prijatia prinesie nesystémové zmeny, neistotu a chaos v riadení a fungovaní vysokých škôl, čím sa vzďaľuje od deklarovaného cieľa zvyšovať kvalitu vzdelávania.

AS TU sa týmto stanoviskom pripája k stanovisku Rady vysokých škôl SR z 26. 10. 2021 vrátane požiadavky na odstúpenie ministra školstva a štátneho tajomníka, k stanovisku Slovenskej rektorskej konferencie z 26. 10. 2021, ako aj k stanoviskám akademických senátov univerzít a fakúlt, ktoré predložený návrh novely zákona o vysokých školách jednomyseľne odmietajú. Zároveň vyzývame vládu SR na začatie serióznych rokovaní s reprezentáciami vysokých škôl a na predloženie návrhov, ktoré budú pre vysoké školy a našu spoločnosť prínosom a budú mať reálny vplyv na zvýšenie kvality vysokých škôl, no nebudú zamerané na ich ekonomickú likvidáciu a politické ovládnutie.

Predsedníctvo AS TU

Zomrel profesor Ján Letz

V nedeľu 21. novembra 2021 zomrel filozof profesor Ján Letz.
V roku 1996 založil a desať rokov viedol Katedru filozofie na vtedajšej Fakulte humanistiky Trnavskej univerzity. Bol autorom mnohých publikácií z oblasti systematickej filozofie (kreačno-evolučná metafyzika, teória poznania, antropológia – mnohé vznikali ešte ako samizdaty za minulého režimu) a takisto sa stal vedúcou osobnosťou personalistickej filozofie na Slovensku.
Ján Letz bol taktiež nositeľom pamätnej medaily Trnavskej univerzity (2004) za vynikajúce zásluhy pre rozvoj Trnavskej univerzity, Ceny Fra Angelica (2009) za príspevok pre rozvoj kresťanskej kultúry na Slovensku, ceny „Fides et Ratio“ (2011) za prínos pre dialóg medzi vierou a vedou, Ceny Antona Hajduka za vynikajúce výsledky tvorivej činnosti (2012) a čestného titulu *„professor emeritus“* za významný prínos v oblasti vedy a vzdelávania (2013).

V medzinárodnom rebríčku U-Multirank 2021 sme zo slovenských univerzít prví

Trnavská univerzita v Trnave získala medzi zapojenými slovenskými univerzitami v medzinárodnom rebríčku U-Multirank 2021 prvenstvo. V novo vytvorenom U-Multirank „Indexe spolupráce vyššieho vzdelávania“ získala univerzita štyri hodnotenia A z piatich.

Podľa výsledkov aktuálneho ôsmeho vydania U-Multirank, ktorý je celosvetovou viacrozmernou rankingovou platformou vytvorenou Európskou komisiou, oficiálne zverejnených 21. septembra 2021, sa Trnavská univerzita v Trnave umiestnila spomedzi siedmich zapojených slovenských univerzít na prvom mieste. V rebríčku zapojených dvadsiatich slovenských a českých univerzít obsadila ako najvyššie umiestnená slovenská univerzita piate miesto.

K celkovému úspechu inštitucionálneho umiestnenia prispievajú dlhodobo pozitívne hodnotené ukazovatele Trnavskej univerzity v Trnave a dosiahnutie A „známky“ za interdisciplinárne publikácie, odborné publikácie, spoločné publikácie s partnermi, medzinárodné spoločné publikácie, regionálne spoločné publikácie, absolventov Mgr. pracujúcich v regióne, ako aj „B“ hodnotenie, ktoré dosiahla TU v týchto ukazovateľoch: podiel úspešných absolventov magisterského štúdia, absolvovanie štúdia načas (Bc.), absolvovanie štúdia načas (Mgr.), publikácie s otvoreným prístupom, ako aj v novom ukazovateli rodovej rovnováhy.

Dobrovoľníci sú najmä mladí ľudia s vyšším vzdelaním, viac ženy než muži

Prvýkrát som sa s pani Evou Mydlíkovou stretla v deväťdesiatych rokoch, keď sa presťahovala z Oravy do Trnavy a stala sa riaditeľkou SAIA – SCTS v Trnave. Zaujala ma otvorenosťou a zanietením, ktoré sú vlastné, dnes to už viem, ľuďom pracujúcim pre dobro iných. S rovnakou otvorenosťou a zanietením prijala v tomto roku prosbu trnavskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc a pripravila pre nich seminár o dobrovoľníctve v knižniciach. Samozrejme, ako dobrovoľníčka bez nároku na odmenu. Prof. PhDr. Eva Mydlíková, PhD., vedúca katedry sociálnej práce na Trnavskej univerzite.

Dobrovoľníctvo ako súčasť firemnej filantropie

V roku 2002 vám vyšla publikácia s názvom Dobrovoľníctvo na Slovensku alebo „Čo si počať s dobrovoľníctvom". V tom čase si fenomén dobrovoľníctva nachádzal svoje miesto v komunitnej občianskej spoločnosti. Čo sa udialo v oblasti dobrovoľníctva odvtedy?

Táto moja útla knižočka mi doniesla a dodnes donáša množstvo citácií, ktoré už ani neevidujem, pretože je zaradená do kategórie GII. Či je kniha dobrá alebo zlá, svedčí množstvo citácií a nie to, či a v akej databáze je evidovaná. Ak autor dokáže v „pravý" čas reagovať na potreby vedy a praxe, jeho kniha putuje odbornou verejnosťou a to je poslanie knihy – byť čítaná. Tou knižkou sme v tom čase dávali základy tvorby dobrovoľníckej legislatívy, základy princípov riadenia dobrovoľníkov a iné. Kvôli niektorým skutočnostiam, ktoré som do publikácie dávala, som musela veľa konzultovať s Dr. Volekovou (nadácia Socia), prof. Radičovou, JUDr. Handiakom, Dr. Košťálovou (SAIA SCTS) – dnes známymi osobnosťami verejného života, ktorí stáli pri formovaní spoločenského a legislatívneho kreovania dobrovoľníctva na Slovensku. Dnes máme zákon o dobrovoľníctve, dokonca sa mi zdá, že dnes Slovensko si azda aj viac cení dobrovoľníctvo. Bezpochyby je dobrovoľníctvo súčasťou firemnej filantropie.

Kde ste sa s činnosťou dobrovoľníctva stretli prvýkrát? Čo vám táto práca dáva a naopak berie?

Myslím, že každý normálny človek je dobrovoľníkom, len to tak nemá zadefinované vo svojej hlave. Musel by to byť riadny mizantrop (Molière), aby staršej susedke odmietol kúpiť a vymeniť žiarovku alebo vyniesť kočiarik hore schodmi a podobne. Že toto „pomáhanie" môže mať inštitucionálnu podobu, som si jasne uvedomila na študijnom pobyte v USA v roku 1996, keď som sa cez americkú ambasádu dostala do programu „naprieč americkou spoločnosťou". Navštívila som tam napríklad školu, kde kňaz ráno pripravoval v školskej kuchyni, plnej švábov, deťom kakao s pečivom, aby ich pritiahol do školy. Ale bola som aj v Svetovej banke, kde nás zviezli do podzemia plného zlatých tehličiek. Aj tu však istá vysokopostavená riaditeľka úseku po zdvorilostnej otázke, z akého sektoru som, a mojej odpovede, že z občianskej spoločnosti, sa celá prežiarila a po suchých rečiach o financiách začala rozprávať, ako dobrovoľnícky pracuje pre deti s poruchami reči – rada kreslí a spolu s priateľkou, ktorá písala básničky, vytvárali pre deti leporelá na zlepšenie ich komunikačných schopností. Dobrovoľníctvo od švábov až po zlaté tehličky.

Ak v Spojených štátoch dosiahnete istý spoločenský status, musíte sa niekde dobrovoľnícky angažovať. Keď som bola mladšia, oveľa viac som „dobrovoľníčila" – teraz už tak nevládzem, tak aspoň sem-tam zafinancujem aktivitu, ktorá je zmysluplná – Note Bene, ochrana životného prostredia, obete katastrof, adresné vianočné darčeky a podobne. Občas urobím školenie a svoju odmenu venujem tej organizácii, ktorú som vzdelávala, niekedy urobím bezplatne supervízie alebo im vypracujem metodiku práce s klientom. To je niečo, čo viem a som už vo veku, keď peniaze nie sú také dôležité pre môj život a pocit zmysluplnosti.

Uprostred leta mnoho rokov chodievam s deťmi a rodičmi z náhradných rodín na týždenný pobyt robiť im psychologičku – veľmi mám rada tú atmosféru, mám rada a vážim si tých statočných ľudí. Vždy prichádzam od nich plná zmysluplnosti svojho profesionálneho života, umožňujú mi prežívať s nimi silné emócie. To mi dáva dobrovoľníctvo. Neberie mi nič, lebo som v takom veku a stave, že ja si určujem, koľko, kedy aj ako budem dobrovoľníčiť.

Covid: Vytratila sa radosť, že môžeme byť opäť spolu

Doba covidová nám dáva veľa príležitostí dobrovoľne pracovať pre iných. Akí sú Slováci dobrovoľníci?

Doba covidová nás predovšetkým zaskočila – nepripravených. Po počiatočnom šoku a strachu zo smrti sme si zvykli. Každý iným spôsobom a po prvých štádiách izolovanosti a rados-

ti z toho, že sa opäť vidíme, začíname opäť „vlčieť". Vytvárajú sa tábory za a proti rúškam, očkovaniu... proti sebe. Radosť z toho, že opäť môžeme byť spolu, sa vytratila. Ten, kto dobrovoľníčil pred koronou, dobrovoľníči aj počas nej. Tí, čo nie sú ochotní urobiť nič pre druhého, si žili a žijú svoj malý sebecký život – zabúdajúc, že aj oni raz možno ochorejú a stará pani susedka im zavolá záchranku. Na Slovensku sa vytvorili dobrovoľnícke centrá, ktoré organizujú najmä mladých ľudí – to je typické pre Slovensko. U nás to bolo aj je tak, že dobrovoľníctvo vykonávajú najmä mladí ľudia, ľudia s vyšším vzdelaním a viac ženy než muži. U nás je napríklad minimálny podiel seniorov dobrovoľníkov, hoci je to aj cesta zvýšenia kvality života samotného seniora. Viedla som jednu diplomovú prácu, v ktorej sme sledovali kvalitu života ťažko zdravotne postihnutých ľudí a porovnávali sme dve vzorky: tých, ktorí robili dobrovoľníkov pre „nových chorých", a tých, ktorí nerobili dobrovoľníkov. V skupine dobrovoľníkov sa okrem iných parametrov aj zdravotný stav buď stabilizoval, alebo dokonca mierne zlepšil.

Mám pocit, že medializované sú najmä firemné komerčné dobrovoľnícke aktivity. Ako je to s dobrovoľníctvom v akademickom prostredí? V akej oblasti môže podľa vás univerzita konať dobročinnosť?

Firemné dobrovoľníctvo je medializované preto, že majú na medializáciu peniaze, a tiež preto, že si tak zvyšuje firma image aj vo vzťahu k obchodným partnerom. V akademickom prostredí je to tak, že každý učiteľ má nejakú „srdcovú" záležitosť, ktorej sa venuje a poskytuje svoj „akademický" potenciál. Je obrovské množstvo múdrych praktikov, len diplomovou prácou skončili aj pokusy zavedenia teoretických poznatkov do praxe. Akademici sú naučení štruktúrovane myslieť, ale im chýbajú aplikačné momenty. Takže ak sa spojí teoretik s praktikom, môže vzniknúť veľmi, veľmi zmysluplný projekt, nápad myšlienka. Len stále máme akýsi vzájomný dištanc – akoby praktici boli hlúpi a akademici neužitoční. Pravda je, že sa navzájom potrebujeme a všetci sme múdri a užitoční. Akademici z našej fakulty boli prví, ktorí začali napríklad očkovať proti Covid-19. Naša katedra sociálnej práce nemusí chodiť zbierať a rozdávať šatstvo alebo variť bezdomovcom kapustnicu – to nech robia mimovládne organizácie, ktoré to vedia robiť a majú na to potenciál. Akademici by im mohli pomôcť vypracovať strategické plány rozvoja, konkrétne a na mieru šité metodiky práce s klientom, urobiť rôzne analýzy sociálnych potrieb – všetko v rámci výskumných zadaní katedry, čiže bez finančných nákladov.

Zuzana Martinkovičová

Ekonomická moc sa koncentruje do rúk úzkej skupiny ľudí. To je jadro problému

Do ulíc Bratislavy vyšli v predvečer výročia Nežnej revolúcie študenti a pedagógovia najstaršej trnavskej alma mater, aby podporili Zodpovedný protest za slobodné univerzity. Vyvolal ho návrh ministerstva školstva na novelizáciu vysokoškolského zákona, ktorý má výrazne zvýšiť politický vplyv napríklad pri voľbe rektora alebo kreovaní správnej rady.

Bojím sa, že novela zákona zničí výdobytky Novembra ´89

Na bratislavskom proteste sa zúčastnila dekanka pedagogickej fakulty Viera Peterková, ktorá je súčasne aj predsedníčkou Klubu dekanov. Vyhlásila: „Som dekanka, ale po 31. marci budúceho roka bude zo mňa orgán. Takto totiž nazýva novela zákona o vysokých školách dekanov fakúlt: orgán, ktorý riadi fakultu podľa štatútu univerzity. Aké dehonestujúce! Keď vás tu dnes takto vidím, vidím seba spred 32 rokov. Vtedy sme ako študenti chodili na námestia a plní nádeje, v eufórii, v radosti, veselí a usmiati ako vy dnes, a šťastní, že konečne niekto počúva náš hlas. Dnes tu stojím opäť. Trošku v rozpakoch, lebo som nečakala, že niekedy budem stáť na tribúne, ale musím, pretože sa bojím. Bojím sa, že táto novela zákona zrúca výdobytky Novembra ´89, a to je účasť študentov a učiteľov na riadení fakulty a univerzity. A to sa mi nepáči! A preto som dnes opäť tu, štrngám zase kľúčmi, pripravená biť sa za vaše slobody.“

Naštvaná a sklamaná študentka

Medzi zúčastnenými nechýbala ani predsedníčka Študentskej rady Trnavskej univerzity, Nicole Makóová, ktorá na zhromaždení vystúpila s týmto prejavom: „Som študentka, som naštvaná a sklamaná. Táto novela nijakým spôsobom nevylepšuje podmienky na štúdium. Navyše aj okolité krajiny čerpajú Plán obnovy a nerušia pritom demokratické samosprávne riadenie univerzít. Vraj my študenti sa nezaujímame o to, čo sa deje a nerozumieme tomu. Tak prečo tu dnes stojíme v stovkách? Prečo sa k tomu od začiatku roka vyjadrujeme?“

Ďalej dodala: „Máme svoj názor a chceme ho vyjadriť tak ako študenti v 1989. Prišli sme študovať na univerzity a vysoké školy, aby nás učili vedci a pedagógovia, ktorí majú slobodu bádania, učenia a šírenia ich vedeckých názorov. Je pre nás neprijateľné, aby o univerzitách rozhodovali ľudia dosadzovaní politickou mocou. Som presvedčená, že my, mladá generácia, máme v sebe nesmiernu silu. Naša viera v dobro, idealistické premýšľanie a nádej sú hnacím motorom budúcich zmien a toho, aby sme sa nevzdávali.“

Koncentrácia ekonomickej moci

Rektor Trnavskej univerzity René Bílik upozorňuje, že politickí nominanti v správnych radách majú prevziať podstatnú časť doterajších právomocí akademickej samosprávy, a to predovšetkým v ekonomickej oblasti. Rozhodovali by v takých oblastiach, akými sú napríklad schvaľovanie rozpočtu vysokej školy, schvaľovanie spôsobu delenia rozpočtových prostriedkov na jednotlivé súčasti vysokej školy (fakulty, výskumné pracoviská, ústavy a centrálnu administratívu), predaj majetku vysokej školy a vôbec nakladanie s ním. „Oproti doterajšiemu stavu, keď o týchto veciach rozhodovali kolektívne samosprávne orgány, zložené zo zástupcov študentov a zamestnancov a reprezentujúce jednotlivé fakulty, sa ekonomická moc koncentruje do rúk úzkej skupiny ľudí – členov správnej rady a rektora univerzity (ktorého by mala tá správna rada voliť). Takže toto je jadro problému, o ktorom sa však na strane ministerských vykladačov zámeru zákona mlčí a demagogicky sa problém zužuje na voľby rektora.“

TRUNI, HÝB SA!

Ako dve športovkyne sme sa rozhodli spojiť svoje sily v rámci projektu, ktorý vás má nielen rozhýbať, ale aj zabaviť, pomôcť vám uvoľniť sa od každodenných povinností a taktiež zoceliť našu univerzitu ako kolektív.

Zoceliť univerzitu, posilniť kondíciu

TRUNI, HÝB SA! je projekt, ktorý obsahuje mesačné pohybové výzvy, prostredníctvom ktorých by sme chceli oživiť vášho športového a súťažného ducha, ale aj zlepšiť vašu kondíciu a priviesť vás k pravidelnému pohybu, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou zdravého životného štýlu.

Pozitívom je, že cviky vám nezaberú veľa času, viete ich vykonať v pohodlí vášho domova, v čase, ktorý si sami zvolíte.

Snažíme sa pracovať takým spôsobom, aby ste si postupne precvičili partie celého tela a výzvy navrhovať tak, aby ste k cvikom nepotrebovali žiadne špeciálne vybavenie, iba dostatok pevnej vôle a elánu do cvičenia. Neskôr sa môžete tešiť napríklad aj na komplexnejšie krátke cvičebné série, náročnosť výziev sa bude postupne zvyšovať. Nie je naším cieľom vás kontrolovať, ale motivovať.

Október – drepy, november – angličáky a plank

Prvá októbrová výzva – drep – je už úspešne za nami. Do výzvy sa zapojili študenti zo všetkých fakúlt, pričom najvyššie zastúpenia mali filozofická a pedagogická fakulta. Na konci výzvy sme vyžrebovali tri účastníčky, ktoré budú odmenené atraktívnymi vecnými cenami (band na cvičenie, cereálne tyčinky, športové vrecko a i.). V ďalších žrebovaniach sa môžete tešiť napríklad aj na trička s logom univerzity a projektu, ktoré sme pre vás zabezpečili v spolupráci s docentkou Danou Masarykovou (garantkou projektu z pedagogickej fakulty).

Teší nás narastajúci záujem o účasť na novembrovej výzve, v ktorej sme pre vás zvolili cviky plank a tzv. „angličáky“.

Projekt sa ešte zlepší

Stále sa snažíme pracovať na rôznych vylepšeniach projektu. Spôsob prihlasovania do výziev budeme v najbližších týždňoch aktualizovať, aby bolo možné prihlasovať sa cez Google formulár, namiesto vypĺňania prihlášky a jej posielanie na mail, ako je to v súčasnosti. Pred začiatkom každej výzvy pre vás pripravujeme plagáty s témou výzvy a aj videá slúžiace ako návody na vysvetlenie techniky cvikov.

Je pre nás úžasný úspech vidieť, ako s nami zdieľate vaše fotografie a videá na sociálnych sieťach, každý progres nás veľmi teší. Veríme, že vás, ktorí ste sa ešte nezapojili, tento projekt osloví a vyzývame vás, aby ste sa k nám pridali ešte počas aktuálnej výzvy. Držíme vám všetkým palce. TRUNI, HÝB SA!

Dominika Glozmeková, Tereza Šimončičová

Aj ty sa môžeš stať buddym

Erasmus Student Network (ESN) je najväčšia študentská organizácia v Európe. Vznikla 16. októbra 1989. Oficiálne bola zaregistrovaná v roku 1990 s cieľom podporovať študentské mobility.

Organizácia pôsobí vo viac ako 1 000 vysokoškolských inštitúciách v 42 krajinách. Neustále sa vyvíja a rozrastá. Približne 15 000 aktívnych členov je v jednotlivých sekciách podporovaných tzv. buddies, a spoločne sa starajú o zahraničných študentov. V ESN teda celkovo pôsobí takmer 40 000 mladých dobrovoľníkov, ktorí ročne pomáhajú viac ako 220 000 zahraničným študentom.

ESN sa snaží vytvoriť mobilnejšie a flexibilnejšie prostredie na vzdelávanie, a to aj poskytovaním medzikultúrnych skúseností aj tým študentom, ktorí nemajú možnosť odísť na pobyt v zahraničí („internacionalizácia doma").

Erasmus Student Network Slovenská republika o. z. (ESN Slovensko) je nezisková študentská organizácia. Hlavným cieľom je zastupovať zahraničných študentov na Slovensku, a teda poskytovať možnosti prispievajúce ku kultúrnemu porozumeniu a osobnému rozvoju v rámci hesla „študenti pomáhajú študentom". Každý rok prichádza na Slovensko približne 2 000 zahraničných študentov. O týchto študentov sa stará 10 sekcií na celom Slovensku, od Bratislavy až po Košice. ESN Slovensko sa snaží o to, aby mal každý študent najlepšie zážitky svojho života práve na Erasme. ESN TRNAVA od roku 2016 koná v prospech zahraničných študentov študujúcich na dvoch trnavských univerzitách – na Trnavskej univerzite v Trnave a na Univerzite Sv. Cyrila a Metoda. Sekcia organizuje výlety, sociálne, športové a kultúrne aktivity, párty, súťaže, stretnutia a ďalšie.

Činnosť sekcie ESN Trnava v skratke:

- ESN pracuje v záujme medzinárodných študentov,
- pracuje na zlepšení integrácie medzinárodných študentov,
- reprezentuje potreby a práva medzinárodných študentov na lokálnej, národnej a medzinárodnej úrovni,
- motivuje študentov, aby išli študovať do zahraničia,
- pracuje na reintegrácii študentov, ktorí sa vracajú z mobility,
- prispieva k zlepšeniu prístupu mobilít pre študentov,
- stará sa o svojich členov,
- zdôrazňuje dobrovoľníctvo a aktivitu.

Kto je Buddy?

Buddy je študent, ktorý pomáha zahraničnému študentovi pred mobilitou, počas a po nej. Hlavným cieľom Buddy systému je, aby každý zahraničný študent absolvujúci mobilitu u nás mal svojho buddyho. ESN Trnava už niekoľko rokov pomáha zahraničným študentom počas ich mobility na Slovensku. Vďaka Buddy System pomáhame ročne viac ako 50 Erasmus+ študentom nájsť ich buddy študenta. V prípade záujmu a pre viac info je tu link: https://www.facebook.com/esntrnava

Čo potrebujem mať, ak sa chcem pridať?

Status študenta univerzity, trochu voľného času, ochotu pracovať s ľuďmi z rozličných krajín sveta, základnú úroveň angličtiny a chuť robiť počas školy niečo viac, než len sedieť nad knihami!

Čo sa môžem naučiť, ak sa pridám?
Naučíš sa pracovať v tíme (veľmi hodnotná zručnosť pre tvoje budúce zamestnanie!), podávať a prijímať kritiku, a zistíš, ktoré sú tvoje silné stránky. Spoznáš množstvo ľudí z cudzích krajín, rozšíriš si kultúrne obzory a spoznáš veľa silných príbehov. Zlepšíš si angličtinu a pravdepodobne aj iný jazyk, rozšíriš si sieť kontaktov a naučíš sa lepšie si zorganizovať čas.
Popri soft skills, ako sú komunikačné zručnosti, vedenie ľudí, organizačné schopnosti a pod., si v ESN vieš zamakať aj na hard skills, predovšetkým v oblastiach ako PR (grafika, webdizajn, sociálne siete), s tým úzko spätý marketing (branding, propragácia cez sociálne siete) alebo financie (spravovanie rozpočtu, komunikácia s partnermi, prihlasovanie na projekty, žiadosti o grant, daňové priznanie).

Čo môžem zažiť, ak budem aj ja buddy?
- Fungovanie v medzinárodnom prostredí, kamarátstva s ľuďmi, ktorí robia čosi navyše a vďaka cestovaniu získaš aj známosti po celej Európe.
- Množstvo kultúrnych večerov, teambuildingových aktivít a dobrovoľníckych činností v tvojom meste.
- Výlety, koncerty a konferencie po celom Slovensku, aj Európe.

Aké je minimálne a maximálne zapojenie?
Minimálne zapojenie je, že sa pridáš k ESN Buddy system. Budú ti pridelení zahraniční študenti, s ktorými budeš komunikovať, a budeš im k dispozícii. Žiadne ESN záležitosti nemusíš riešiť.
Maximálne zapojenie v podstate nemá hraníc. Cez aktívne členstvo, kde pomáhaš pri organizácii udalostí pre študentov, sa môžeš dopracovať až k práci v lokálnej rade. Tam budeš už komunikovať s univerzitou a s ESN sekciami v iných mestách, stretávať sa s partnermi, organizovať väčšie udalosti a tiež sa zúčastňovať na konferenciách.
Môžeš tiež fungovať na národnej úrovni a prispievať k chodu celého networku. Túto činnosť už uznávajú aj univerzity, ktoré ju vo väčšine prípadov aj ocenia. Samozrejme, môžeš sa zapojiť aj do medzinárodného diania a pokojne sa zapojiť do medzinárodnej rady alebo jedného z medzinárodných tímov, ktoré sa starajú napríklad o PR, HR, web alebo network care či financie.
V prípade záujmu kontaktuje kanceláriu zahraničných vzťahov, budova rektorátu, č. dverí 209, mail: eva.filipova@truni.sk alebo súčasnú prezidentku ESN Trnava, študentku Trnavskej univerzity, Rebeku Juhászovú, trnava.president@esn.sk.

Eva Filipová

Aktivity Univerzitného pastoračného centra

Univerzitné pastoračné centrum Stanislava Kostku s veľkou radosťou otvorilo na začiatku akademického roka svoje brány. Uskutočnilo sa privítanie prvákov, ktorí majú možnosť navštevovať vlastné, prvácke stretká. Už v prvých školských dňoch zorganizovali mladí Večer priateľov, z ktorého sa stala pravidelná aktivita. Zábava nechýbala ani na Večeri hier a Športovom večeri. Príležitosť nasýtiť nielen ducha, ale i telo, zašportovať si a zatancovať zas ponúkla septembrová Barbeque party. Koncom októbra na pôde UPC vystúpila mladá hudobná skupina TowMeot. Dôležitou súčasťou aktivít UPC je svätá omša pre mladých, ktorá sa koná, sprevádzaná mládežníckym spevokolom, každú stredu v jezuitskom kostole. Aj sviatok svojho patróna, sv. Stanislava Kostku, si pripomenuli mladí spolu s bratmi jezuitmi v stredu 10. novembra svätou omšou, sprevádzanou zborom a malým agapé.

Peter Buša SJ, správca UPC

Okienko Študentskej rady Trnavskej univerzity

Ahojte, sme veľmi radi, že ste po čase opäť zablúdili do našej pravidelnej rubriky, ktorá sa točí okolo diania v ŠRTU. Pre nováčikov: Študentská rada TRUNI je študentská organizácia, ktorá organizuje kultúrne a spoločenské aktivity pre študentov našej milovanej alma mater. V skratke. Fungujeme popri univerzite už šesť rokov. Náš kolektív tvorí viac ako 20 aktívnych členov, náš nábor je otvorený, takže sa môžeš pridať aj TY. Našou predsedníčkou je Nicole Makóová, podpredsedníčkou Daniela Hrušovská. A v tejto rubrike sa pozrieme na aktivity, ktoré sme spáchali za posledné obdobie.

KLUBY ŠRTU

Už po celej Trnave sa hovorí o našich najlepších a vymakanejších kluboch. Tento rok sme to zobrali doslova „od podlahy" a otvorili sme aj niekoľko nových klubov. Pozitívna epidemiologická situácia na začiatku semestra nám to výrazne uľahčila a väčšinu klubov sme mohli organizovať prezenčne. V našich kluboch sa nájde doslova každý! Vďaka širokej ponuke aktivít dokážu uspokojiť potreby tela aj mysle našich študentov. Pre tých, ktorí sa radi fyzicky zdokonaľujú, organizujeme v pondelok Crossfit klub, v utorok Basketbalový a Volejbalový klub, v stredu Horolezecký, Florbalový a HIIT klub a napokon vo štvrtok Bežecký a Jogový klub. Na druhej strane, ak niekto uprednostňuje intelektuálne aktivity, pre týchto jedincov máme v stredu Debatný a Filmový klub a vo štvrtok Šachový a Literárny klub. Momentálne sa naše kluby tešia veľmi pozitívnej odozve u študentov, avšak zhoršujúca sa epidemiologická situácia začala v novembri opäť komplikovať život, a preto postupne prechádzame na online formu všade, kde sa dá. Ak ste naše kluby ešte neobjavili, alebo sa o nich chcete dozvedieť niečo viac, začnite sledovať ich najnovšie informácie na Facebooku a Instagrame Študentskej rady Trnavskej univerzity!

NOVÁ DÁVKA MIKÍN

V starých časoch, keď sa študenti ešte stretávali osobne a nie cez počítač, sme si v ŠRTU povedali, že by bolo fajn mať vlastné a originálne TRUNI oblečenie. Vtedy sme do nekonečného vesmíru vypúšťali ankety o tom, aký kúsok oblečenia s logom univerzity by si študenti najradšej nasadili na svoje telá. Ukázalo sa, že mikina je to, po čom túži každý študent, a tak sme dali hlavy dokopy a pred dvoma rokmi vytvorili mikiny TRUNI. Vzhľadom na ich obľúbenosť sme sa rozhodli dať študentom ďalšiu možnosť získať tento originálny kúsok oblečenia, vďaka ktorému zažiaria v každom prostredí a za každých okolností. Začiatkom októbra sme spustili objednávkový formulár, ktorý sa doslova „z večera do rána" zaplnil stovkami objednávok, čo nás veľmi potešilo. Mikiny sme objednali u nášho dodávateľa a chceli sme ich mať hotové do polovice novembra, avšak vyskytli sa komplikácie s dodávkami, a preto sa termín dodania posunul na druhú polovicu novembra. Každopádne v tomto momente už mikiny rozposielame a sme radi, že nám posielate pozitívne spätné odozvy.

VOĽBY DO AKADEMICKÉHO SENÁTU

V októbri sa konali voľby do Akademických senátov fakúlt a univerzity. V rámci ŠRTU sme sa snažili túto udalosť čo najviac zviditeľniť pre študentov, aby sa do nej zapojilo čo najviac voličov. Akademické senáty majú zásadný vplyv na chod univerzity a my sme boli nadšení, že tieto voľby nenechali našich študentov chladnými a aktívne sa na nich zúčastnili. Veľmi nás tiež teší, že sa do akademických senátov dostalo mnoho členov zo ŠRTU. Všetkým ďakujeme za podporu a sľubujeme, že si budeme svedomito plniť svoje povinnosti.

VIANOČNÝ STROMČEK PRIANÍ

V Študentskej rade sa snažíme pomáhať a ani tento rok to nebolo inak. Vianoce sú za dverami a v tomto období je dôležité myslieť aj na iných, nielen na seba. Tento rok sme sa rozhodli zorganizovať charitatívnu akciu Vianočný stromček prianí, ktorou chceme pomôcť tým, ktorí to najviac potrebujú. Myšlienka tejto akcie spo-

číva v tom, že nám ľudia zo sociálne znevýhodnených skupín doručili svoje vianočné želania, ich skromnosť a jednoduchosť nás všetkých zahriala pri srdci. Veď keď si niekto želá nájsť pod stromčekom len súpravu farebných pasteliek a maľovanky, vháňa nám to slzy do očí. Preto sme na fakultách rozmiestnili vianočné stromčeky a vyvesili tieto odkazy od ľudí, ktorí nás prosia o drobnosti, ktoré by im pod stromčekom urobili radosť. Študenti mali možnosť zastaviť sa pri týchto stromčekoch, zavesiť niektoré zo želaní s cieľom naplniť ho a darovať druhým krásne Vianoce. Veľmi nás potešila veľká účasť študentov a členov našej akademickej obce. ĎAKUJEME

PROTEST PROTI NOVELE

Slovenská politická scéna sa rozhodla zasadiť nám tvrdý úder, ale MY študenti sme neostali nečinní. Rozhodli sme sa aktívne zapojiť do študentského Zodpovedného protestu za slobodné vysoké školy, ktorý je namierený proti pripravovanej novele zákona, ktorá zásadne zasahuje do fungovania slovenských vysokých škôl. Študenti TRUNI išli na protest tak, ako sa patrí. Veľkú podporu pri organizovaní tohto podujatia sme dostali priamo od nášho skvelého rektora, profesora Bilíka, ktorý nám na deň protestu udelil rektorské voľno, čím umožnil všetkým študentom našej alma mater zúčastniť sa na proteste. Pripravili sme teda transparenty a 16. novembra sme sa vybrali do Bratislavy. Spojili sme sily so všetkými slovenskými študentmi, ktorým nie je ľahostajné, čo sa deje okolo nich, v najväčšom študentskom proteste tohto desaťročia. Bolo to VEĽKÉ a sme si istí, že náš hlas nezostane nepovšimnutý!

AKCIE Z NAŠEJ DIELNE

Mnohí naši študenti túžia po zdokonaľovaní sa v cudzích jazykoch, ako aj po spoznávaní nových ľudí z rôznych kultúr. Práve to nás motivovalo k zorganizovaniu podujatia zaSPEAKUJsi, na ktorom mali študenti možnosť prísť si precvičiť svoje jazykové schopnosti a zoznámiť sa so zahraničnými študentmi, ktorí k nám prišli v rámci programu Erasmus+.

Už minulý rok sme sa ocitli pritlačení k múru všetkými dôsledkami epidemiologických opatrení, ale to nám dalo priestor zapojiť našu fantáziu ešte viac. Vtedy sme dostali famózny nápad organizovať interaktívne online webináre na témy, ktoré hýbu svetom, alebo aspoň naším univerzitným prostredím. Rozhodli sme sa pokračovať v tejto veľmi prospešnej činnosti, ale prešli sme na osobný formát, keďže nám to priaznivá situácia umožnila. Začiatkom októbra pripravila naša podpredsedníčka Daniela Hrušovská so svojou Protikorupčnou akadémiou prednášku na tému Rebríček hodnôt v konfrontácii s konfliktom a korupciou, ktorá sa uskutočnila na pôde Právnickej fakulty UK. Následne sme boli kvôli dištančnému vzdelávaniu nútení prejsť na online formu, samozrejme, nebol s tým problém, pretože sme to mali perfektne nacvičené. V druhej polovici novembra sme pripravili Erasmus „Question and Answer", interaktívnu aktivitu prostredníctvom MS Teams, kde študenti, ktorí absolvovali štúdium v zahraničí v rámci programu Erasmus+, poskytli svoje rady a postrehy študentom, ktorí by ešte len chceli vycestovať na Erasmus. Musíme konštatovať, že obe podujatia mali výborný priebeh a ďakujeme všetkým účastníkom a organizátorom.

PRIPOJTE SA K NÁM

Zaujíma ťa, čo ŠRTU robí a chcel by si byť našou súčasťou? Poď, pridať sa môže každý! Aktuálne prebieha online nábor nových členov prostredníctvom našej facebookovej stránky Študentská rada Trnavskej univerzity.

Treba byť skromným, nebáť sa kritiky a vyjadriť svoj názor

Patrí medzi významné osobnosti slovenskej vedy. Je zakladateľom a priekopníkom v oblasti patopsychológie – psychológie ľudí s rozličným druhom postihnutia, ktorou sa začal zaoberať už v šesťdesiatych rokoch minulého storočia.
Na Univerzite Komenského od roku 1968 viedol dvadsaťpäť rokov katedru patopsychológie a sociálnej patológie. V roku 1993 ho na Slovensku vymenovali za prvého profesora psychológie. O päť rokov nato (1998) prešiel na Pedagogickú fakultu Trnavskej univerzity, kde viedol katedru psychológie a etickej výchovy, neskôr pôsobil na katedre pedagogických štúdií, kde prednášal najmä všeobecnú a vývinovú psychológiu a integráciu postihnutých detí a mládeže.
Profesor Ladislav Požár sa toho roku dožil okrúhlych 90 rokov.

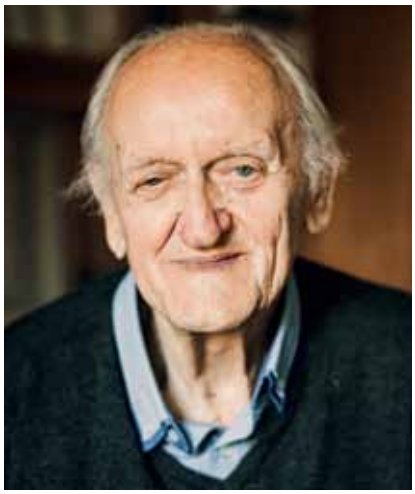

Splnený detský sen: drevená kolobežka

Narodili ste sa 26. mája 1931 v Znojme v rodine pivovarského robotníka. Nelákalo Vás to pracovať v pivovare?
V čase, keď som žil ešte v Znojme, ma práca v pivovare nijako nelákala, vlastne som o svojej budúcej práci ešte ani neuvažoval.
Mali ste súrodencov? Aké ste mali detstvo?
Mal som staršiu sestru Máriu, na ktorú veľmi rád spomínam, pretože sa o mňa pekne starala. Do siedmich rokov som žil v Znojme. Pamätám sa, že som chodil do materskej škôlky, ktorá bola pomerne ďaleko od bytu, ktorý sme mali prenajatý. Bolo treba ísť aj cez cestu (ulicu) a ja som chcel chodiť sám. Najskôr ma vodila moja sestra a potom už som to skúšal sám, ale sestra ma z diaľky sledovala a dávala pozor, aby sa mi nič nestalo. Je pravda, že vtedy (1935 – 1938) nebola na uliciach nijaká veľká premávka, takže to nebolo až také nebezpečné. Mám ešte jednu spomienku. Na Veľkonočný pondelok sa organizovali pochody detí po uliciach, deti spievali a pred domami stáli ľudia a dávali nám deťom nejaké peniaze ako odmenu, čo sme si potom spravodlivo rozdelili. A tak sa stalo, že som dostal takú sumu, ktorá stačila na nákup malej drevenej kolobežky. Obchod s hračkami bol priamo vo vedľajšom dome a ja som sa na tú kolobežku každý deň pozeral. A tak sa mi splnil jeden môj detský sen. Keď sme sa tesne pred druhou svetovou vojnou museli presťahovať zo Znojma do malej dedinky blízko Plzne, kde otec začal pracovať v pivovare Gambrinus, začal som chodiť do základnej školy v Mlečicích u Zbiroha. Tam som základnú školu aj ukončil a po vojne sme sa vrátili do Znojma. Vtedy som sa začal zaujímať o prírodu a vstúpil som do skautskej organizácie, čo ma pozitívne ovplyvnilo na celý život.
Spomínate vojnu. Ako sa Vás dotkla?
V Podmoklech u Zbiroha, kde sme počas vojny bývali, ma raz oslovil jeden obyvateľ tejto dedinky (meno si už nepamätám), o požiadal ma, či by som bol ochotný nosiť do lesa nad dedinou partizánom potraviny. Ja som, samozrejme, súhlasil a raz za týždeň som im nosil na dohovorené miesto v lese balíček jedla. Do lesa som chodieval vždy rád, takže to nebolo nijako nápadné. Po vojne v roku 1947 som dostal legitimáciu partizánskej skupiny „Vpřed“ Skuteč, číslo 134, ktorá ma oprávňovala nosiť pamätnú medailu danej partizánskej skupiny ako jej čestný člen. Medailu som zrejme stratil, ale legitimáciu mám.

Najprv úderník, potom vychovávateľ na internáte

Ako si spomínate na rodičov?
Moja matka ma vychovávala pomerne prísne, musel som byť slušný, poslúchať. Môj otec, ktorý bol pivovarským robotníkom, nejako vážnejšie nezasahoval do mojej výchovy, pretože počas vojny pracoval v Plzni, čo bolo pomerne ďaleko od domu a spolu sme trávili iba málo času. Napriek tomu som ho mal rád. Bol to práve on, kto mi pomohol nájsť si zamestnanie. Vybral mi miesto učňa v podniku ELITE Varnsdorf, kde som sa vyučil a začal som pracovať ako pletiar pančúch. Práve práca v tejto fabrike ma veľmi ovplyvnila.
Ktoré životné okolnosti Vás nasmerovali na štúdium psychológie a patopsychológie? Prečo si Vás napokon nezískala matematika a fyzika, ktoré ste rok študovali?
Bola to predovšetkým moja práca v spomínanej fabrike ELITE. Keďže som bol v práci veľmi úspešný, stal som sa tzv. úderníkom, vymyslel som aj isté zlepšenie v práci na pletacích strojoch a mal som pozitívny vplyv na spolupracovníkov, vedenie podniku mi navrhlo, aby som sa stal vychovávateľom na internáte. Ja som túto funkciu prijal, ale veľmi skoro som si uvedomil, že k takej práci potrebujem primerané vzdelanie a ja som nemal ani maturitu. V Československu vtedy vznikli „robotnícke prípravky“, kde bolo možné za rok maturitu získať. Prihlásil som sa a prijali ma na robotnícku prípravku v známom meste Mariánske Lázně. Spolu s nami v internáte bývali aj učitelia, ktorí nám pomáhali v štúdiu aj v čase po vyučovaní. Štúdium som ukončil s vyznamenaním. Mali sme si vybrať, aký odbor by sme chceli študovať.

Keďže som bol predtým nejaký čas vychovávateľom, chcel som študovať psychológiu, resp. psychológiu a pedagogiku.
Po zhodnotení všetkých absolventov mi riaditeľ navrhol, aby som zmenil svoje želanie a vybral si fyziku a matematiku, keďže tento veľmi žiadaný odbor si nikto nevybral. Bol som škole veľmi vďačný za to, že mi umožnila získať maturitu, a preto som súhlasil. Po roku úspešného štúdia matematiky a fyziky na univerzite v Olomouci prišla ponuka ísť študovať psychológiu a pedagogiku do Ruska. Prihlásilo sa veľa študentov, ale vybrali iba malý počet a ja som bol, našťastie, medzi nimi. Takto som sa dostal k štúdiu toho, čo som chcel od začiatku študovať.

Patopsychológia: Psychológia ľudí so zdravotným postihnutím

Vašou doménou je patopsychológia, teda psychológia ľudí so zdravotným postihnutím. Na Slovensku ste zakladateľom a nestorom tohto odboru. Bolo náročné ho založiť a takpovediac presadiť, ustáliť?
To, že som sa začal zaoberať psychológiou ľudí s postihnutím, súvisí s mojím kolegom a priateľom, doc. PhD. Miroslavom Bažányom, CSc. Keď založil Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave, potreboval aj psychológov, ktorí by sa zaoberali skúmaním ľudí s rôznym druhom postihnutia. Na skúmanie ľudí so zrakovým postihnutím si vybral mňa. Vďaka tomu som sa začal zaoberať výskumom v uvedenej oblasti. Samozrejme, že ma potom začalo zaujímať aj to, ako takí ľudia žijú, aké majú problémy a ako im možno pomôcť. Zistil som, že sú to predovšetkým ľudia a až na druhom mieste majú isté osobitosti, resp. problémy. Takže pri ich výchove a vzdelávaní treba vychádzať najmä z toho, že majú predovšetkým rovnaké problémy ako tzv. bežní ľudia. Preto som sa začal zaoberať morálnym vývinom a zistil som, že v tejto oblasti sú dokonca lepší ako tzv. normálni ľudia. Výsledky týchto výskumov sú skutočne zaujímavé a oslovili i psychológov vo Veľkej Británii pri mojom pobyte v Londýne a aj v iných mestách. Pokúsiť sa o presadenie nového psychologického odboru na Slovensku nebolo ľahké a zaslúžil sa o to najmä doc. Bažány a jeho výskumný ústav.
Odborne ste sa azda najviac venovali psychológii ľudí so zrakovým postihnutím. Prečo? V čom si táto problematika vyžaduje svoju pozornosť?
V staršom veku má problémy s videním veľa ľudí. Nazdávam sa, že aj z tohto dôvodu môže tento problém zaujímať mnohých a možno to prispeje aj k podpore výskumu v tejto oblasti nielen u odborníkov, ale aj u bežnej populácie a možno aj u vlády.

Sú podľa Vás ľudia s postihnutím dostatočne integrovaní do spoločnosti na Slovensku? Čo vôbec znamená v tomto prípade „integrácia"?
I keď sa mnohí (tak odborníci, ako aj politici alebo bežní ľudia) nevyjadrujú o ľuďoch s postihnutím negatívne, mnohí z nich ich považujú za menejcenných, niektorým prekážajú a pod. Nazdávam sa, že k určitému zlepšeniu došlo, čo napomáha ich integrácii, t. j. zapojenia sa do tzv. bežného života.
Integráciu chápem jednoducho, ako zapojenie sa týchto ľudí do života, pričom sa im snažia pomáhať, a to aj vtedy, keď to vôbec nepotrebujú. I to je prejavom podceňovania a ľudí s postihnutím, to ich môže uraziť. Ak mám teda zhodnotiť situáciu spred 50 rokov, keď som sa integráciou začal zaoberať, nazdávam sa, že k istému zlepšeniu došlo. Sociálna integrácia podľa mňa znamená zapojenie sa do života podľa svojich možností.

Aby spoločnosť nechápala ľudí s postihnutím ako menejcenných

Prečo by sme aj my možno mali viacej chcieť porozumieť psychológii ľudí s postihnutím?
Ľudia s rôznym druhom a stupňom postihnutia sú predovšetkým ľudia a tak ich treba aj prijímať. Moje skúsenosti svedčia o tom, že aj mnohí z nich dokázali v živote veľa. Netýka sa to len športovcov, ale aj vedcov. Práve preto potrebujú, aby ich spoločnosť nechápala ako menejcenných alebo úplne závislých od pomoci druhých. Život nemajú ľahký, ale netreba ich iba ľutovať, ale chápať.
Podľa Miroslava a Viery Andreánskych ste boli tiež priekopníkom experimentálneho výskumu morálneho vývinu detí prostredníctvom zisťovania výskytu a miery profilujúcich čŕt morálneho vývinu – čestnosti a nezištnosti. Mohli by ste to priblížiť?
Predovšetkým chcem upozorniť na to, že skúmať morálku pomocou metódy dotazníka je nedostatočné. Každý môže na otázky odpovedať aj nepravdivo, len aby sa zapáčil. V dobre nastavenom experimente sa snažíme uviesť človeka do situácie, v ktorej sa môže správať čestne alebo nečestne, pričom nečestné správanie mu môže priniesť aj isté výhody. Práve preto som sa rozhodol používať metódu experimentu.

Keď som počas môjho študijného pobytu vo Veľkej Británii anglickým kolegom povedal, že som na skúmanie čestnosti použil experiment, veľmi ich to prekvapilo a chceli vedieť podrobnosti, čo som im aj poskytol a museli uznať, že je to zaujímavé a že sa o to tiež pokúsia.

Trnavská univerzita: pochopenie, dobrí priatelia aj po práci

Na Trnavskej univerzite ste pôsobili v rokoch 1998 až 2016. Ako si spomínate na toto obdobie?
Na obdobie mojej činnosti na Trnavskej univerzite spomínam veľmi často. Našiel som tam pochopenie vo vedení fakulty, niekoľko dobrých priateľov, niektorí z nich boli aj moji bývalí študenti. Žili sme spolu v pohode nielen v oblasti práce, ale aj po pracovnej dobe, keď sme sa pravidelne stretávali na tzv. Lechtovici, v dome prof. Lechtu, kde sme sa dobre bavili. Bola to krásna tradícia plná zábavy, spevu a hudby.
V čom môžu Vaši kolegovia z katedry psychológie, resp. katedry pedagogických štúdií ďalej pokračovať vo Vašej práci a odkaze?
Podľa môjho názoru by mali pokračovať v pravidelných odborných stretnutiach, na ktorých sme si vždy bez problémov riešili vedecké a odborné problémy. Samozrejme, že by mali pokračovať v skúmaní osobitostí ľudí s postihnutím a možností ich zapojenia do života.

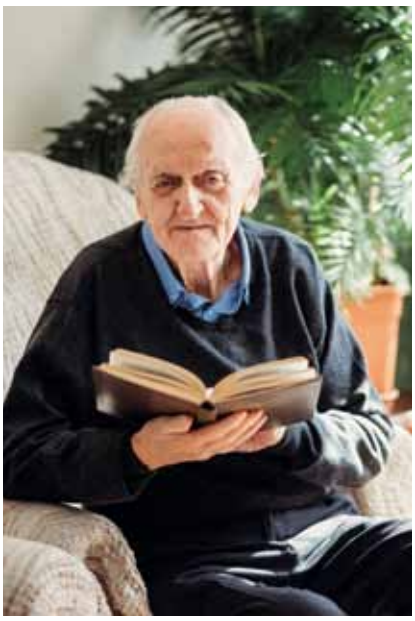

Máte Trnavskú univerzitu rád?
Jednoznačne áno, rád na tie roky spomínam. Ľutujem, že môj zdravotný stav mi neumožňuje osobne sa ešte stretnúť.
Ste profesorom, tento titul vzbudzuje rešpekt a úctu. Ako si nielen titulom vybudovať v akademickom prostredí status rešpektovaného odborníka – a nezneužiť to?
Predovšetkým treba byť skromným, nebáť sa kritiky a nebáť sa ani hovoriť vlastný názor na rôzne problémy. Ak sa človek sám v niečom pomýli, mal by sa za to ospravedlniť. Netreba sa báť hovoriť aj nepríjemné veci človeku, ktorému tým chcete pomôcť.
Rád by som ešte zažil koniec pandémie
Dožili ste sa 90 rokov. Tešíte sa z tohto veku?
Nikdy som netušil, že sa takého vysokého veku dožijem, takže sa z toho teším.
Som rád, že žijem spolu s manželkou a že máme v Bratislave dve dcéry, ktoré nám vždy, keď je to potrebné, pomáhajú.
Ako sa mávate? Držíte sa pri akom-takom zdraví?
Pokiaľ ide o psychické zdravie, je to v poriadku. Z hľadiska fyzického zdravia je to pomerne zlé. Ja, ktorý som bol kedysi aj horolezcom a hrával som najmä volejbal a stolný tenis, už nedokážem ani dobre chodiť, bolia ma kolená a z domu sa mi nedarí vyjsť.
Robíte si ešte plány do budúcna?
Chcem už len v pokoji dožiť.
Čo by ste chceli ešte zažiť, stihnúť?
Rád by som zažil koniec súčasnej pandémie.
Čo považujete v živote za najdôležitejšie?
Nepodliehať panike, byť čestný, voči ľuďom úprimný a dobrosrdečný, milovať prírodu.
Ešte hrávate na mandolínu?
Pred mesiacom som to skúsil, ale nepodarilo sa mi to, pretože prsty sú slabé a nedokážem dostatočne silno stlačiť struny. Takže na svoje 90. narodeniny si už, žiaľ, nedokážem zahrať.

Diplomatický protokol v praxi

Dňa 10. novembra 2021 mali študenti Právnickej fakulty TU možnosť rozvíjať si svoje *soft skills* vďaka prednáške Diplomatický protokol v praxi, s podtitulom Diplomatický protokol a etiketa.
Študentom prednášala odborníčka na diplomatický protokol, Ingrid Horvay, aktuálne pôsobiaca na ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí. V časti o prelínaní protokolu a etikety sa venovala témam ako pozdrav, predstavovanie, podávanie rúk, usádzanie či spoločenská hierarchia. Ďalej predstavila systémy štátneho protokolu, protokolárne poradie v SR, ústavné a úradnícke funkcie a oslovenia, tituly a hodnosti používané v prostredí akademickom, cirkevnom a medzivládnych organizácií. Prednášajúca zdôraznila základné informácie o diplomatickom zbore s dôrazom na jeho hierarchický systém.
V časti o používaní štátnych symbolov vysvetlila spôsob a poradie používania vlajok a zástav. Ďalej spomenula rôzne kultúrne špecifiká, na ktoré si treba dávať pozor v spoločenskom styku. Mimoriadne zaujímavá bola časť, kde študentov poučila o správnom stolovaní, zasadacom poriadku, spôsobe formulovania a odpovedania na pozvánky a pravidlách obliekania sa pre pánov aj dámy. Prednášku ukončila poukázaním na právne predpisy upravujúce problematiku diplomatického protokolu. V rámci diskusie odznelo viacero zaujímavých otázok a príkladov z praxe.

Odborný seminár o aktuálnych trendoch v rozhlasovej hre

Dňa 23. septembra sa v priestoroch auly Pazmaneum uskutočnil *Odborný seminár o aktuálnych trendoch v rozhlasovej hre na Slovensku*. Podujatie sa konalo ako súčasť *Festivalu rozhlasovej hry*, jeho usporiadateľmi boli RTVS a Trnavský samosprávny kraj. Trnavská univerzita sa stala jedným z partnerov tohto mediálneho festivalu.

Organizátori pripravili pre odbornú i laickú verejnosť široké spektrum akcií spojených s tematikou súčasnej rozhlasovej hry – besedy so spisovateľmi, počúvanie rozhlasových hier, odbornú konferenciu a iné. Vyvrcholením festivalu bolo vyhlásenie víťazov súťaže, v ktorej sa v troch kategóriách hodnotili rozhlasové hry Odboru literárno-dramatickej výroby RTVS.

Odborným seminárom, ktorý sa konal v priestoroch auly Pazmaneum, sprevádzala moderátorka Hana Rodová z Rádia Devín. Podujatie koordinovala vedúca odboru Zuzana Belková. Ako prvá dostala slovo Eva Schulzová, dramaturgička a scenáristka z Ateliéru rozhlasovej a televíznej dramaturgie a scenáristiky Janáčkovej akadémie múzických umení (JAMU) v Brne. Vo svojom príspevku predstavila širší česko-slovenský kontext súčasnej rozhlasovej hry. Spomenula hru Jána Mikuša *Chorus delicti*, ktorá je adaptáciou Goetheho románu *Utrpenie mladého Werthera*. Medzi zaujímavých autorov súčasnej rozhlasovej hry zaradila aj Veroniku Martinkovú *(Žabia princezná*, *O hľadaní šťastia)*, Michaelu Rosovú *(Jédermanovo putovanie k vežičke)* či Terezu Semotamovú *(Vnútroblok)*.

Druhý príspevok predniesla dramaturgička a divadelná teoretička Klára Madunická, ktorá hovorila o reprezentácii rodiny ako sociálneho konštruktu v súčasnej rozhlasovej hre. Všeobecným východiskom referátu bola teória sociálneho konštruktivizmu, ktorý sa na rodinu pozerá cez perspektívu spoločenskej determinovanosti javov – rodina sa tu nechápe ako samozrejmý biologický fakt, ale ako kultúrne určovaná hodnota. Prednášajúca upozornila na niektoré závažné tematické konštanty nových slovenských rozhlasových hier vo vzťahu k otázkam súčasnej rodiny – rozvodovosť, nízka atraktívnosť myšlienky sobáša pre niektoré mladé páry či fenomén samovrážd. Práve ten sa stal predmetom diskusie, ktorá sa rozprúdila po odznení prednášky.

S výstupom obohateným o názorné ukážky a cenný náhľad do vnútra procesu výroby rozhlasovej hry sa predstavil hudobný skladateľ Martin Husovský. V úvode svojej prednášky zaangažoval poslucháčov do malého

experimentu, v ktorom prítomných vyzval, aby zavreli oči a započúvali sa do zvukov prostredia, v ktorom sa nachádzajú. Táto demonštrácia bola odrazovým mostíkom pre nasledujúce úvahy o funkciách, ktoré v rozhlasových hrách plní zvuk a hudba. Martin Husovský poukázal napríklad na to, že aj zvuky prostredia môžu byť vnímané „hudobne", a to vtedy, ak ruchy podliehajú špecifickému kódu, a teda tvoria identifikovateľnú štruktúru. Viacerí poslucháči využili po prednáške možnosť klásť otázky – zaujímalo ich napríklad, v ktorej fáze výroby rozhlasovej hry vstupuje do procesu hudobný skladateľ, alebo či možno aj hlas hercov pokladať za aspekt muzikality dramatického diela. Martin Husovský napokon láskavo vyhovel naliehaniu publika a prehral niektoré zo svojich kompozícií.

Nasledoval referát Adely Dúbravovej, divadelnej teoretičky z Centra výskumu detskej reči a kultúry Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity, ktorá sa zamerala na porovnávaciu analýzu nových rozhlasových hier tematizujúcich Nežnú revolúciu po tridsiatich rokoch. Adela Dúbravová akcentovala najmä umelecké kvality tých hier, ktoré sa neobmedzili na didakticky suchopárnu konfrontáciu jedného názoru s druhým, ale uplatnili singulárny tvorivý pohľad na historickú udalosť. Medzi takéto realizácie patrí napríklad hra Jána Uličianskeho *Kľúče* alebo aj hra *Varič, Džony, jeho babka a národný poklad* Michaely Materákovej. Autorka v nich zhodnocuje porevolučné obdobie „divokých deväťdesiatych rokov" v súvislosti s negatívnymi spoločenskými javmi, ako sú drogová závislosť či extrémizmus.

Teoreticky zameraným príspevkom uzavrela prednáškový blok Andrea Hanáčková, vedúca Katedry divadelných a filmových štúdií Univerzity Palackého v Olomouci. Účelom referátu bolo upozorniť na možnosti aplikácie štrukturalistickej terminologickej sústavy francúzskeho filmového vedca Michela Chiona v teoretickej reflexii súčasnej rozhlasovej dramatiky. Andrea Hanáčková ozrejmila užitočnosť pojmov ako senzualita zvukového diela, verbo-centrizmus, materializujúce zvukové indexy a i. Zvláštnu pozornosť venovala prednášajúca hľadisku telesnosti recepcie rozhlasovej hry či konceptu zvukovej imaginácie ako predpokladu sociálnej imaginácie jedinca. V niektorých bodoch nadviazala aj na príspevok Martina Husovského, najmä keď zdôraznila význam zvukového dizajnu pre celkovú kvalitu diela. V tejto súvislosti vyzdvihla hru Evy Borušovičovej *Patriarchát*.

Odborný seminár prebehol v atmosfére evidentne živého záujmu o aktuálne problémy súčasnej rozhlasovej hry v domácom kontexte. Uskutočnenie takto zameraného podujatia signalizuje predovšetkým pretrvávajúcu relevantnosť rýdzo zvukového umenia, ktoré aj popri silnej konkurencii audiovizuálnych médií poskytuje široké spektrum výrazových možností artikulácie tém dôležitých pre mladých tvorcov.

Patrik Miskovics

Prax a medzinárodné právo verejné

Katedra medzinárodného práva a európskeho práva sa už tradične snaží pripraviť rôzne podujatia, prednášky a diskusie s odborníkmi z praxe, ktorých hlavné zameranie je medzinárodné právo verejné. Aj tento zimný semester bola snaha namiešať ten správny koktail, ktorý by študentov zaujal a mali by možnosť sa dozvedieť podstatné a aktuálne informácie z rôznych oblastí.

Dňa 4. 11. 2021 sa študentom predstavil JUDr. Jozef Kušlita, 1. tajomník veľvyslanectva Slovenskej republiky v Haagu, ktorý v rámci svojej prezentácie študentom poskytol obraz zahraničných štátnych orgánov pre medzinárodné styky, ktorých úlohou je aplikovať medzinárodné diplomatické a konzulárne právo. Poukázal na úlohy veľvyslanectva, na osobitosti tejto inštitúcie v Haagu, keďže tento zastupiteľský úrad sa sústreďuje nielen na bilaterálne vzťahy s Holandským kráľovstvom, ale veľvyslanec

je akreditovaný aj pri Organizácii pre zákaz chemických zbraní. Haag poskytuje diplomatom, najmä s právnickým vzdelaním, viaceré možnosti odborného rastu, ako aj rozšírenie si svojich vedomostí a zručností z oblasti praxe medzinárodných medzivládnych orgánov a organizácií (napr. Stály arbitrážny dvor, Medzinárodný súdny dvor, Medzinárodný trestný súd, EUROJUST, EUROPOL atď.). Zároveň spolu so študentami – stážistami na veľvyslanectve SR v Haagu poukázali na možnosť absolvovania študentských stáži, diskutovali o podmienkach a možnostiach, ktoré tieto stáže poskytujú ich absolventom. JUDr. Kušlita absolvoval danú prednášku aj v popoludňajších hodinách, a to v anglickom jazyku (Diplomacy in Practice), ktorú tak mohli absolvovať aj študenti z programu Erazmus+.

Vo štvrtok 11. 11. 2021 sa uskutočnili dve podujatia. Dopoludnia sa študentom prihovoril veľvyslanec JUDr. Drahoslav Štefánek, ktorý momentálne pôsobí ako osobitný predstaviteľ generálnej tajomníčky Rady Európy pre migráciu a utečencov. Auditórium oboznámil so svojou agendou, v rámci ktorej sleduje ľudsko-právnu situáciu migrantov a utečencov a súčasne koordinuje výmenu informácií o migrácii medzi ďalšími medzinárodnými organizáciami a špecializovanými agentúrami. Poukázal aj na činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva a jeho aktuálnu a relevantnú judikatúru v otázkach migrácie a azylu, na využívanie inštitútu predbežného opatrenia v rámci prípadov týkajúcich sa migrácie. Zdôraznil tiež, že otázka migrácie by nemala byť vnímaná ako problémová, ale mali by sme ju vidieť ako príležitosť pre obe strany. Súčasťou prednášky bola aj diskusia, v rámci ktorej zazneli otázky o aktuálnej situácii na poľsko-bieloruských hraniciach, aplikácie princípu solidarity či masovej emigrácie Kubáncov z kubánskeho prístavu Mariel do USA v roku 1980, ktorá sa uskutočnila so súhlasom vtedajšieho vodcu Kuby Fidela Castra. Po prednáške nasledovalo krátke stretnutie veľvyslanca s dekankou Právnickej fakulty TU v Trnave.

Popoludní sa uskutočnila prednáška a diskusia v anglickom jazyku pre kmeňových študentov, ako aj študentov v rámci programu Erazmus+, ktorú sprostredkoval International Partnership Info Point of the European Commission. Prvú časť, ktorá bola zameraná na pomoc EÚ v tretích krajín v oblasti ochrany životného prostredia a konceptu Green deal, predniesla Aurélie Godefroy z Directorate-General for International Partnerships. Pomoci EÚ pre tretie krajiny v rámci migračnej politiky sa venovala druhá časť prednášky s názvom External dimension of EU migration policy, ktorú predniesla Ludovica Fabbri, Lead Policy Officer, Migration Unit z Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations.

V pondelok 15. 11. 2021 sa uskutočnila prednáška JUDr. Miroslavy Pinkavovej z UNHCR na tému Agentúra OSN pre utečencov, ktorá priblížila študentom históriu, ako aj súčasný mandát tejto agentúry, vysvetlila

rozdiel medzi pojmami utečenec a migrant. Poukázala na aktuálne postavenie utečencov v krízových oblastiach a na medzinárodnoprávnu úpravu, ktorá sa zaoberá týmito otázkami, ako sú Dohovor o právnom postavení utečencov (1951), Dohovor o právnom postavení osôb bez štátnej príslušnosti (1954), Dohovor o znižovaní počtu osôb bez štátnej príslušnosti (1961).

Dagmar Lantajová

Klasická archeológia: Komunikácia od bronzu po antiku

V dňoch 22. – 23. 10. 2021 sa uskutočnila v poradí už deviata medzinárodná konferencia organizovaná katedrou klasickej archeológie. Témou tohtoročného (online) stretnutia bola komunikácia a jej formy (ľudia, predmety, myšlienky) od doby bronzovej po neskorú antiku.

Účastníkmi boli bádatelia z deviatich krajín (Česká republika, Grécko, Irán, Maďarsko, Poľsko, Rakúsko, Slovenská republika, Taliansko, Turecko). Tešila sa značnému záujmu verejnosti aj vďaka predstaveným nálezom zo zaujímavých lokalít od Blízkeho východu až po strednú Európu. Katedra klasickej archeológie bola tiež hlavným organizátorom 16. protohistorickej konferencie, ktorá sa uskutočnila počas troch dní na prelome septembra a októbra (30. 9 – 2. 10.) na pôde filozofickej fakulty. Protohistorické konferencie sa organizujú každoročne, organizátormi doposiaľ boli archeológovia z Českej republiky, Poľska, Slovenska a Rakúska. Na tohoročnom podujatí sa zúčastnilo spolu takmer 50 bádateľov, okrem vyššie uvedených krajín bolo zastúpené aj Maďarsko. Konferenciu slávnostne otvoril rektor Trnavskej univerzity, prof. René Bílik, spoločne s dekanom filozofickej fakulty, doc. Erikom Hrnčiarikom. Nosnou témou boli spoločenské elity, ktoré sa v archeologickom „zázname" prezentujú centrálnymi sídlami, bohatými hrobmi a aj komfortom a luxusnými predmetmi.

Pracovníci katedry sa zapájali do spolupráce s odborníkmi z iných inštitúcií. V dňoch 26. – 30. júla sa v Ižbi stretli naši archeológovia (Mgr. Miroslava Daňová, PhD.) s kolegami z Archeologického ústavu SAV (PhDr. Klaudia Daňová, PhD., PhDr. Ján Rajtár, CSc., Mgr. Petra Dragonidesová), aby pokračovali vo výskume Dunaja v priestore pred rímskym kastelom. Prieskum bol realizovaný za asistencie Polície SR (Poriečne oddelenie), ktorá nám poskytla logistickú podporu vrátane personálneho zabezpečenia. Za metodiku a bezpečnosť ponorov zodpovedali potápačskí inštruktori z tímu AKITO diving, ktorí poskytli aj časť materiálneho vybavenia. Počas výskumu sme sa opierali o informácie a sonarové snímky získané z predchádzajúcej sezóny vďaka spolupráci s Ing. Valentínom Sočuvkom (Ústav hydrológie SAV) a Mgr. Michalom Hoffmanom (GEOTEST). Prelomový moment pre ďalší výskum priniesla v sezóne 2021 batymetria dunajského dna, ktorú realizovala spoločnosť Helicop, s. r. o. Vďaka podrobnejšej dokumentácii a širšiemu záberu územia (2 km) bolo možné identifikovať štruktúry, ktoré sa objavujú v línii presne oproti južnej bráne do rímskeho kastela a naprieč celým tokom. Doplňujúce merania potvrdili, že ide o štruktúry pripomínajúce piliere rímskych mostov, ako ich poznáme z iných častí Dunaja alebo Rýna. Viac podrobností prinesie až prieskum na dne Dunaja, keď budeme môcť odobrať vzorky a lepšie zdokumentovať materiál a prípadné konštrukčné prvky.

Nevyhnutnou súčasťou štúdia klasickej archeológie je overovanie si teoretických poznatkov v praxi. Nebolo to inak ani počas uplynulého akademického roka. Napriek komplikovanej epidemiologickej situácii, a s tým spojených reštrikčných opatrení, si študenti prehĺbili teoretické vedomosti. Aktívne sa podieľali na odbornom spracovaní rozsiahlej nálezovej dokumentácie a získaného materiálu z archeologického výskumu v Bielom Kostole. Každý si mohol overiť náročnosť daných činností z autopsie. Tie spočívali v katalogizácii archeologických nálezov, v ich odbornom základnom očistení, konzervácii a reštaurovaní. Nechýbali ani hodiny kresbovej či fotografickej dokumentácie, či možnosť oboznámiť sa podrobne s knižničným fondom katedry.

Veríme, že získané poznatky a zručnosti umožnia študentom lepšie sa pripraviť na náročné požiadavky kladené na budúcich absolventov nášho odboru. Jedným z podujatí konaných v rámci Týždňa vedy a techniky 2021 bola panelová výstava s názvom „Voda je život: Akvadukty a vodné stavby v minulosti". Autorské fotografie a sprievodný text pracovníkov i študentov katedry približujú verejnosti spôsoby distribúcie pitnej vody v minulosti. Výstavu si návštevníci mohli pozrieť v átriu Trnavskej univerzity do konca novembra.

Miroslava Daňová, Tomáš Kolon, Lucia Nováková, Vladimír Varsik

Týždeň vedy a techniky 2021 na katedre histórie

Cyklus prednášok v rámci Týždňa vedy a techniky na katedre histórie odštartovala dňa 10. novembra Dr. Veronika Keresztes, ktorá pôsobí v Krajinskom archíve Maďarského národného archívu v Budapešti, s online prednáškou Krajinský archív Maďarského národného archívu v Budapešti – fondy, archívne pomôcky, e-archív a online databázy. Zamerala sa na priblíženie fondov tohto archívu, z ktorých mnohé obsahujú materiál, vzťahujúci sa na naše dejiny. Vo svojej prednáške sa Dr. Keresztes venovala aj online databázam a e-archívu Maďarského národného archívu, ktoré sú cennou pomôckou aj pre slovenských historikov.

Dňa 12. 11. 2021 sa konala taktiež online odborná prednáška PhDr. Júliusa Vaváka, PhD., z Malokarpatského múzea v Pezinku, ktorú organizovala katedra histórie. V prednáške s názvom Nobiles viri: Veľkomoravské elity v archeológii Dr. Vavák podal zúčastneným zaujímavé a početné informácie o možnosti identifikácie „vznešených mužov" z písomných prameňov v archeologickom bádaní. Elity sa zmieňujú v rôznych dobových prameňoch a ich identifikácia je vo všeobecnej rovine spojená s centrami politickej moci či na súkromných dvorcoch v súvislosti s výstavbou kostolov, palácových stavieb a rozľahlejších obydlí, ich prítomnosť však prekvapivo sledujeme i vo vidieckom prostredí, v zázemí centier.

V prednáške boli uvedené príklady rozpoznávania samotných elít v hroboch na základe nákladnej výbavy výzbroje a výstroje, luxusných predmetov či úpravy hrobov, nielen u mužov, ale aj u žien či detí. Identifikácia elít bolo priblížená i na základe prítomnosti klenotníckych dielní, pracujúcich pre elitu, pričom ako príklad uviedol opevnené sídlo vo Svätom Jure, na ktorom autor vykonáva dlhoročný výskum, v súčasnosti podporovaný Fondom na podporu umenia. Dr. Vavák skĺbil vo svojej prednáške na sledovanú problematiku dva pohľady, a to historický i archeologický, čím podčiarkol jej odbornú úroveň. Súčasťou prednášky bola prezentácia plná fotiek, obrázkov a máp vzťahujúcich sa na prednášanú tému. Po prednáške nasledovala diskusia, ktorú návštevníci využili a Dr. Vavák vyčerpávajúco reagoval na položené otázky.

Michal Franko, Mária Letzová

Zľavnená chutná káva s hodnotami pre študentov TRUNI

Naši študenti majú 20 % zľavu na nápoje v kaviarni a pražiarni kávy DI BOSCo v Trnave na Pekárskej ul. č. 21 blízko Trnavskej univerzity. Stačí sa preukázať kartou ISIC.

Z pražiarne nám napísali: „Milí študenti, sme radi, že mnohí z vás využili akciu a prišli ochutnať kávu DI BOSCo do našej predajňe na Pekárskej 21. Mrzí nás, že musíte na čas opustiť univerzitu kvôli koronavírusu. Myslíme na vás a ako posilu pre vaše domáce štúdium vám ponúkame zľavu 20 % na všetky kávy na e-shope dibosco.sk. Stačí zadať pri objednávke zľavový kupón *mesiac-študenta*."

Duchovná starostlivosť vo fakultnej nemocnici

Fakultná nemocnica Trnava (FNTT) je najväčším poskytovateľom zdravotnej starostlivosti v Trnavskom kraji. Na 641 lôžkach lieči ročne viac ako 20-tisíc pacientov. Kvalifikovaný personál realizuje liečebno-preventívny a ošetrovateľský proces s cieľom zaistiť maximálnu spokojnosť pacientov. Nemocnica má 9 kliník a 17 oddelení, na ktorých pracujú špičkoví lekári.

Trnavská univerzita v Trnave má svoje jednotlivé fakulty a medzi nimi aj fakultu zdravotníctva a sociálnej práce. Miestom, kde sa prepája teória s praxou je aj samotná Fakultná nemocnica Trnava.

FNTT je nemocničným pracoviskom a na jeho klinikách a oddeleniach vykonávajú prax poslucháčky a poslucháči študijných odborov ošetrovateľstvo, laboratórne vyšetrovacie metódy a verejné zdravotníctvo našej fakulty zdravotníctva a sociálnej práce. Prednostovia kliník vykonávajú pedagogickú a vedeckú činnosť na FZaSP.

Teória hovorí o holistickom prístupe k pacientovi, ktorý musí obsahovať starostlivosť tak telesnú (zdravotnícku), duševnú, duchovnú, ako aj sociálnu.

Od 1. júla 2017 preto trnavský arcibiskup Mons. Ján Orosch v Trnavskej fakultnej nemocnici zriadil stálu nemocničnú duchovnú službu, neskôr i Duchovnú správu Fakultnej nemocnice Trnava.

Na Slovensku sa duchovnej službe v nemocniciach venuje pozornosť podľa potrieb zdravotníckeho zariadenia, aktuálnych možností Cirkvi, ako aj podľa ochoty vedenia a personálu nemocnice prijať túto pomoc a službu. Ak dôjde k súladu, vzájomnej snahe zúčastnených strán vytvárať dobré podmienky a priaznivú atmosféru, duchovná služba v nemocnici môže napredovať a byť prínosom a obohatením.

Na požiadanie sme k dispozícii pacientom, ich rodinám, ako aj personálu nemocnice. Táto služba je bezplatná, prístupná pre každého človeka bez rozdielu vierovyznania.

Poslaním Cirkvi je okrem sviatostnej formy pomoci (vysluhovanie sviatosti zmierenia, eucharistie, pomazania chorých, sviatostného zaopatrenia zomierajúceho človeka…), vytváranie a napomáhanie aj ďalším, mimosviatostným formám pomoci zdravotníctvu. To sa uskutočňuje najmä rozvojom dobrovoľníctva a kontaktmi na sociálne, charitatívne služby, spoluprácou s inými odbormi.

Nenahraditeľnou mimosviatostnou službou pastorácie sa stáva schopnosť duchovného sprevádzania, vnútorného uzdravovania pomocou modlitby, dialogickej komunikácie, spoznávania radostnej zvesti ohlasovanej osobou Ježiša Krista.

Náplňou nemocničného duchovného správcu – nemocničného kaplána je duchovná starostlivosť o hospitalizovaných, ich sprevádzanie počas choroby, pomoc pri hľadaní nádeje, zmyslu choroby a utrpenia; ďalej vysluhovanie sviatostí a svätenín, náležitá príprava adresátov na ich prijatie, slávenie bohoslužieb a liturgických úkonov, pohotovostná kňazská služba v prípade nebezpečenstva ohrozenia života; tiež duchovná podpora a blízkosť pozostalým v období straty blízkeho človeka, duchovná starostlivosť o zamestnancov nemocnice, kresťanská formácia zdravotníkov, koordinácia a formácia laických dobrovoľníkov v nemocničnej duchovnej službe.

Na záver prosba: „Mali ste už skúsenosť s poskytnutou duchovnou starostlivosťou v trnavskej nemocnici?“ Budeme vďační za vaše postrehy: www.nemocnicatrnava.fara.sk/dotaznik

Rudolf Kopinec
nemocničný kaplán FN Trnava

Európsky deň pre zdravé prsia

Pätnásty október je tradične Medzinárodným dňom pre zdravé prsia (Breast Health Day). Jeho iniciátorom je Europa Donna International, medzinárodné združenie žien, ktoré prekonali rakovinu prsníka.

Táto organizácia pravidelne informuje ženy všetkých vekových kategórií o potrebe predchádzania onkologickému ochoreniu, ako aj včasného zistenia výskytu rakoviny prsníka skríningom. Ženám tento rok pripomína, že ani počas vážnej epidemiologickej situácie by nemali zabúdať na starostlivosť o seba. Mamografické vyšetrenie je vyšetrením, ktoré dokáže rakovinu prsníka odhaliť v štádiu, keď sa dá ešte úspešne liečiť.

Mamografický skríning na Slovensku začal v septembri 2019 a s trojmesačnou prestávkou pre Covid-19 pokračuje ďalej. Na skríningové vyšetrenie má nárok každá žena vo veku 50 – 59 rokov. Ženám v tomto veku, ktoré sa nezúčastnili na mamografickom vyšetrení, posielajú zdravotné poisťovne pozývacie listy na účasť v skríningu. Ak budú ženy chodiť pravidelne na skríningovú mamografiu a zúčastní sa na nej viac ako 70 percent žien, ktoré majú na skríningovú mamografiu nárok, výrazne klesne aj úmrtnosť na onkologické ochorenia prsníka o 30 – 35 percent, čo znamená, že 300 žien ročne neumrie zbytočne na toto ochorenie.

Členova katedry laboratórnych vyšetrovacích metód v zdravotníctve v spolupráci s mestom Trnava a pacientskymi organizáciami Ružová stužka n. f. a Europa Donna Slovakia prispeli k tejto iniciatíve zorganizovaním verejno-vzdelávacieho podujatia zameraného na prevenciu rakoviny prsníka, ktoré sa uskutočnilo 21. októbra 2021 v aule Pazmaneum Trnavskej univerzity.

Akciu otvorila doc. RNDr. Martina Horváthová, PhD., vedúca KLVMvZ, predsedníčka odbornej pracovnej skupiny pre mamografický skríning pri komisii MZ SR pre zabezpečenie kvality v rádiológii, radiačnej onkológii a nukleárnej medicíne, a po príhovore dekana FZaSP, prof. MUDr. Jaroslava Slaného, PhD., nasledovali prednášky venované správnemu životnému štýlu a zdravej životospráve ako prevencii nádorových ochorení, ktoré prezentovala MUDr. Alena Kállayová, správkyňa Ružovej stužky n. f. a Europa Donna Slovakia a koordinátorka pracovnej skupiny skríningu karcinómu prsníka Národného onkologického inštitútu.

Prednášky oboznamujúce pacientky o poskytovanej komplexnej starostlivosti na mamografických skríningových pracoviskách v Trnave prezentovali MUDr. Marek Kopáčik (MRI s. r. o Trnava) a MUDr. Matej Rusina (FN Trnava). V závere podujatia si mohli účastníčky vyskúšať samovyšetrenie prsníka na modeloch, ktoré viedli bývalé onkologické pacientky, členky Ružovej stužky.

Ružová farba októbra vyjadruje solidaritu so ženami, ktoré práve bojujú s rakovinou prsníka. Myslíme na tieto ženy, prajeme im, nech sa splní ich túžba byť znovu zdravé a môcť žiť hodnotný, dlhý a naplnený život. Pri tejto príležitosti sú na celom svete niektoré budovy vysvietené na ružovo. V Trnave bola symbolicky od 15. do 21. októbra vysvietená ružovou farbou aj budova radnice na Hlavnej ulici v Trnave. Podujatie bolo organizované v rámci Týždňa vedy a techniky na Trnavskej univerzite.

Martina Horváthová, Zuzana Bárdyová

Projektová spolupráca z pohľadu študentov

Účasť na projekte SUNI-SEA bola pre nás od začiatku veľkou výzvou. Začalo to jednoduchou, spočiatku nevinnou otázkou pani prof. Rusnákovej: „Vanesa, Peter, Terézia, chceli by ste participovať na novom projekte?" Odpovedali sme veľmi pohotovo, s jednoznačným súhlasom, pokorou a obrovskou vďakou. Takáto príležitosť sa predsa nenaskytne každý deň.

Projektové aktivity zahŕňali vypracovanie vzdelávacích manuálov pre zdravotníckych a komunitných pracovníkov v krajinách juhovýchodnej Ázie. Manuály boli súčasťou dvoch modulov so zameraním na mobilizáciu komunity (CM – Community Mobilization) a komunikáciu zmien správania (BCC – Behaviour Change Communication). Lavína príprav sa strhla približne o dva týždne po našom krátkom rozhovore. Hľadanie vhodných materiálov, vstrebávanie informácií a hodiny memorovania problematiky, ktorá sa nám spočiatku zdala v bežnom živote automaticky, bez akejkoľvek potreby hlbšieho zamýšľania sa, aplikovaná. Predsa komunikovať s ľuďmi s cieľom zmeniť ich správanie je bežná vec. Taktiež mobilizovať komunity. … Ibaže by to tak nebolo.

Detailnejším študovaním odborných materiálov a prípravou edukačných manuálov pre zdravotníckych pracovníkov v krajinách juhovýchodnej Ázie sme sa i my, stále dôkladnejšie a podrobnejšie, začali zamýšľať nad stratégiami komunikácie zmien správania a mobilizácie komunít. Typickým príkladom, ktorý prebiehal súčasne počas našej práci na projekte, bolo riešenie pandémie ochorenia Covid-19 na Slovensku. S dôrazom na vedomosti, ktoré sme v rámci projektu nadobudli, sme si kládli otázky: Máme jasnú stratégiu, čo chceme dosiahnuť? Akým spôsobom? A za aký čas? Čo je naším cieľom? Je zrozumiteľne komunikovaná stratégia rizikovej populácie? Máme vôbec zadefinovanú rizikovú populáciu? Bola táto stratégia komunikovaná vhodným komunikačným kanálom? Zvolili sme správneho lídra?… Otázok, nad ktorými sme sa zamýšľali, bolo neúrekom. Avšak toto obdobie bolo prelomovým momentom, keď sme si najviac uvedomili, že problematika, ktorú spracovávame, nie je bežným štandardom ako v krajinách juhovýchodnej Ázie, tak i na Slovensku.

Komunikácia s ľuďmi s cieľom zmeniť správanie populácie je komplikovaná oblasť, ktorú však treba uchopiť komplexne, vo forme jasne definovanej stratégie, v ktorej si nemôžeme dovoliť vynechať ani jeden jediný krok.

Na to, aby sme dosiahli želaný jav v komunite, nestačí len dobrá stratégia, nevyhnutná je aj voľba vhodného lídra. Zdalo by sa, že najlepším lídrom pre kampaň je populárna osobnosť, celebrita alebo „influencer". V našej práci však poukazujeme na to, že to tak úplne nie je. Na to, aby mala intervenčná kampaň väčší dosah na komunitu, by mala byť tvárou tejto kampane osoba, ktorú ľudia z komunity osobne poznajú, uznávajú ju ako autoritu a dôverujú jej.

Odborná literatúra uvádza, že takéto intervenčné kampane, v ktorých je zvolený vhodný líder, dosahujú oveľa lepšie výsledky.

O procese vývoja projektu SUNI-SEA sme informovali i verejnosť. V rámci projektu sme sa zúčastnili na vedecko-odbornej konferencií – *XXV. Červenkove dni preventívnej medicíny*, ktorá sa uskutočnila 24. – 25. augusta 2021, a kde sme aktívnou účasťou prezentovali našu prácu. Účasť na akcii takýchto rozmerov, a možnosť postaviť sa pred popredných odborníkov verejného zdravotníctva na Slovensku, bola pre nás – študentov nesmierne výnimočná a prínosná.

Participácia na projekte SUNI-SEA nás výrazne posunula všetkých vpred. Nahliadli sme do procesu prípravy a manažmentu projektov a nadobudli sme nové skúsenosti a poznatky. Nič z toho by sa však nestalo, nebyť jednej, na prvý pohľad nevšednej otázky pani prof. Rusnákovej a skvelého tímu, ktorý stojí za celým projektom SUNI-SEA. Spoluprácu na tomto projekte si všetci veľmi vážime. Riešiteľskému tímu a kolegom srdečne ďakujeme za cenné rady, vysoko profesionálny (avšak priateľský) prístup a trpezlivosť, ktorú nám preukazujú.

Peter Gába, Vanesa Chebenová, Terézia Mračková

Mohli sme byť na čele vývoja informatiky v zdravotníctve

(K stému výročiu narodenia prof. MUDr. Jána Rusnáka, DrSc., 13. 9. 1921 – 11. 9. 1983)

V poslednom čase som sa opakovane pokúšal prihlásiť sa na očkovanie prostredníctvom NCZI (skratku asi netreba bližšie popisovať, dostatočne sa vyskytuje v médiách). Nikdy to nebolo bez problémov. Zhodou okolností uplynulo 100 rokov od narodenia môjho otca – Jána Rusnáka. Oba momenty ma viedli k napísaniu tohto zamyslenia.

Lekárska bionika

V roku 1967 vznikol Výskumný ústav lekárskej bioniky s cieľom spájať poznatky biológie, medicíny s technikou. Prvým riaditeľom a zároveň zakladateľom ústavu bol môj otec. Bol lekárom, pôsobil vo viacerých vedúcich funkciách, písal a publikoval. Z jeho článkov, ktoré sú registrované v SCOPUS, je vidieť, že sa zaujímal o organizáciu zdravotníctva už v päťdesiatych rokoch. Výpis publikácií ukazuje, že sa stále viac zaujímal o nové technológie v diagnostike ochorení. Zaoberal sa napríklad meraním prietoku krvi v pečeni na princípoch rheografie i v mozgu. Keďže sám celý život trpel vážnym ochorením srdca, jeho záujem sa prirodzene obrátil aj týmto smerom. V roku 1967 publikoval článok v Časopise lékařů českých, v ktorom popisuje úlohy lekárskej bioniky. Medzi ne radí získanie a spracovanie informácie od pacienta strojom, ktoré umožní presnejšie stanovenie diagnózy. Rozpisuje sa zároveň o použití počítačov v tejto oblasti a spomína automatickú diagnostiku. Uvádza príklad automatickej analýzy EKG, ktorá je dnes súčasťou každého prístroja v ambulancii praktického lekára. Dokonca analýza rytmu srdca s detekciou ich nepravidelností je dnes v náramkových hodinkách.

Nemocničný informačný systém

Postupne sa jeho pozornosť stále viac zaoberala počítačmi, najprv analógovými a postupne stále viac počítačmi číslicovými. V rokoch 1975 sa do Československa dostáva vtedy embargovaná výpočtová technika. Jej vývoz odobrila americká vláda, pretože išlo o použitie v zdravotníctve. Boli to počítače určené na monitorovanie životných funkcií pacienta na jednotke intenzívnej starostlivosti a pri operácii srdca. Aj toto vybavenie umožnilo vykonávať náhrady srdcovej chlopne v nemocnici na Kramároch. Zároveň sa rozvinul ambiciózny program vývoja nemocničného informačného systému na Slovensku v Bratislave, v Čechách v Brne a v Prahe. Vedúcim pracoviskom však bol spomínaný Výskumný ústav lekárskej bioniky v Bratislave.

Keď som ako mladý lekár pracoval na internej klinike pod vedením prof. Niederlanda, záznamy o chorobe sme robili na počítači a sestry si tlačili rozpis predpísaných liekov. To bolo v roku 1977. Za vývojom tohto systému stála skupina mladých inžinierov a matematikov, z ktorých viacerí absolvovali školenie v USA. Vzhľadom na obmedzenia spôsobené kapacitou počítačov a tiež záujmom, či skôr nezáujmom, niektorých prednostov kliník sa projekt realizoval len na niekoľkých oddeleniach nemocnice. Počítače sa vtedy veľmi líšili od dnešných. Pre ilustráciu uvediem, že v mnohých ohľadoch máme dnes na stole, alebo dokonca v telefóne viac výpočtovej kapacity, ako malo vtedy celé výpočtové stredisko. Ale informačný systém fungoval.

Optické senzory

Vývoj pokračoval aj po smrti môjho otca. Pracovalo sa na viacerých aplikáciách počítačov v zdravotníctve. Okrem tvorby komplexného informačného systému nemocničného oddelenia a nemocnice to bola napríklad automatická analýza signálu EKG, ktorá sa vyvíjala spolu s Chira-

nou Stará Turá. Bola pripravovaná na komerčné použitie, čakalo sa len na ukončenie vývoja domácich počítačov. Spolu s Ing. Petrom Ottisom a ďalšími spolupracovníkmi sme pripravili viacero zaujímavých aplikácií. Napríklad program interpretácie spirometrickej krivky, ktorý využíval malý počítač PMD v spojení s valcovým spirometrom. Riešili sme otázku automatizovanej tvorby diagnózy na základe popisu ťažkostí pacienta. Počítačová podpora diagnóz z odboru psychiatrie, internej medicíny a neurológie bola rozpracovaná do značných podrobností. Dostupnosť optických senzorov umožnila pokusy o automatickú analýzu niektorých biologických signálov. Pracovalo sa s ultrazvukovým zobrazovaním. Pozornosť sa venovala príprave skríningového pracoviska pre choroby srdca a ciev spolu s pracoviskom v Trenčíne. Experimentovalo sa s kódovaním/klasifikáciou zdravotného stavu pomocou systému SNOMED, ktorý sa mimochodom znovu zavádza do nemocníc.

Už z tohto malého súhrnu, ktorý zďaleka nie je úplný, je vidieť, že Bionika (ako bol Výskumný ústav lekárskej bioniky bežne známy) bola rozbehnutá v súlade s vtedajším svetovým vývojom. Svedčí o tom aj viacero referátov autorov z tohto ústavu na svetovom stretnutí medicínskej informatiky MEDINFO v Ženeve, kde som bol pozvaný ako člen vedeckého výboru.

Poučenie z histórie

Prečo takýto ústav zanikol? Podpísalo sa na ňom viacero faktov. Po Nežnej revolúcii mnohí technici, programátori, inžinieri videli príležitosti v podnikaní s predstavou nových príležitostí a lepších príjmov. Zároveň záujem štátnych orgánov o tento typ výskumu upadal, čo viedlo k opakovanej zmene zamerania ústavu, až k jeho zániku. Zdravotné poisťovne si budovali vlastné informatické zázemie a vyberali najlepších odborníkov z bývalej Bioniky s ponukou lepšieho finančného ohodnotenia a pracovných podmienok. Rovnako niektoré banky či súkromné firmy siahali po pripravených ľuďoch so skúsenosťami v zdravotníctve. Viacerí odišli do zahraničia a dobre sa uplatnili v USA, Kanade či v krajinách EÚ. Tým skončila jedna sľubná epizóda slovenského zdravotníctva. To je zároveň aj možné vysvetlenie, prečo sa NCZI nedarí kvalitne reagovať na výzvy vyvolané pandémiou Covid-19. Možno by sa dalo aj z tejto krátkej histórie poučiť.

Martin Rusnák

Spolupráca s Univerzitou Sousse v Tunise pokračuje

Napriek epidémii Covidu-19 a spôsobeným obmedzeniam pokračujeme v plnení plánovaných aktivít/mobilít projektu Erasmus+. Grant KA107 pre krajiny mimo EÚ sme získali v tomto období na podporu spolupráce a výmenu učiteľov a študentov so zameraním na globálne zdravia pre Tunis (opakovane) a tiež Vietnam.

Ako učitelia z katedry verejného zdravotníctva sme vycestovali do Tunisu na partnerskú univerzitu v Sousse začiatkom októbra tohto roku. V rámci programu pobytu boli pre nás dôležité stretnutia s prorektorkou, dekanom lekárskej fakulty, pracovníkmi oddelenia medzinárodnej spolupráce univerzity a podpísanie predĺženia zmluvy o bilaterálnej spolupráci Erasmus+ medzi univerzitnými pracoviskami do roku 2023.

Pracovný program potom pokračoval výučbou a stretnutiami s pracovníkmi Katedry komunitného a rodinného lekárstva na Lekárskej fakulte University Sousse. Katedra je zameraná na problematiku zdravia verejnosti. Viacerí jej členovia už navštívili a stretli sa s učiteľmi na našej fakulte a na Katedre verejného zdravotníctva FZaSP. V rámci predchádzajúceho grantu sa taktiež uskutočnila výmena doktorandov aj napriek nepriaznivej epidemickej situácii. Obaja študenti obohatení o medzinárodnú skúsenosť obhájili po návrate úspešne dizertačné práce. Naše prednášky v Sousse boli tentoraz pre rezidentov špecializačného štúdia v preventívnej a komunitnej medicíne. Zamerané boli na prístupy medicíny a zdravia verejnosti založených na dôkazoch, ďalej na zvyšovanie efektivity vzdelávania v odbore a uviedli sme tiež príklady využívania online edukácie. Témy sú v súlade s primárnym zameraním projektu na podporu globálneho zdravia.

V diskusiách, na ktorých sa zúčastnila aj prorektorka pre zahraničnú spoluprácu, dekan lekárskej fakulty spolu s dekanom fakulty ošetrovateľstva, sme hovorili o ďalšom zameraní spolupráce. Či už išlo o prípravu spoločného programu pre PhD, eventuálne MSc študentov, etiku vo verejnom zdravotníctve, využívanie e- learningu, vzdelávanie v ošetrovateľstve, ale i ponuku účasti na konferencii v mikrobiológii – všade sa ukazuje priestor na spoločné hľadanie riešení. Záujem bol aj o informácie o u nás riešených projektov Horizont 2020, ktoré sú zamerané na prevenciu neinfekčných ochorení SUNI-SEA a prevenciu rakoviny krčka maternice Prescrip TEC, tiež o aktivity novozaloženého Inštitútu globálneho zdravia a epidemiológie. Teda priestor na pokračovanie aktivít projektu do júna 2023 je otvorený.

Naši partneri nám okrem odborného programu, návštevy univerzitných pracovísk sprostredkovali spoznávanie prostredia a kultúry v regióne. Silný dojem zanechala návšteva opustenej berberskej dediny.

Viera a Martin Rusnákovci

Právnici rokovali o autonómii záujmových korporácií

Právnická fakulta zorganizovala v rámci Týždňa vedy a techniky 12. novembra 2021 medzinárodnú vedeckú konferenciu venovanú právnym aspektom uplatňovania princípu autonómie.

Vnútorná sloboda záujmových korporácií či už súkromnoprávnych (občianske združenia, odborové organizácie, cirkvi, združenia obcí, konzorciá atď.) je zaručená, ak právny poriadok garantuje princíp voľnej tvorby, princíp dovoleného cieľa činnosti, právo na vznik (založenie) korporácie, právo na členstvo atď.

V prípade verejnoprávnych subjektov sa premieta v zákonnej regulácii samosprávy. Súkromnoprávne záujmové korporácie zahŕňajú právo schvaľovať si vlastné vnútorné predpisy, vytvárať si štruktúru orgánov atď. V prípade stavovských organizácií a verejnoprávnych inštitúcií sa jej obsah a rozsah odvíja od obsahu zákonov upravujúcich právne postavenie verejnoprávnych subjektov.

Autonómia právnických osôb je jedným zo znakov fungujúceho právneho štátu. Je v korelácii s princípom zdržanlivosti štátu do nej zasahovať.

Štát je taktiež povinný vytvárať podmienky na fungovanie záujmových korporácií. V prípade súkromnoprávnej úpravy ide predovšetkým o modernú reguláciu v Občianskom zákonníku, ale aj v osobitných predpisoch upravujúcich právne postavenie a činnosť spoločenstiev vlastníkov, konzorcií atď. Cieľom verejnoprávnej úpravy má byť umožniť vstup a efektívne pôsobenie záujmových korporácií a inštitúcií v oblasti verejnoprospešných služieb.

Záštitu nad odborným vedeckým podujatím prevzala prof. JUDr. Mgr. Andrea Olšovská, PhD., dekanka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. K úspechu podujatia prispeli svojím osobným organizačným nasadením aj ThLic. Mgr. Michaela Moravčíková, Th.D., prodekanka pre rozvoj, a Mgr. Petra Janeková, prodekanka pre vzdelávanie.

Išlo o prvú z troch plánovaných vedeckých konferencií, ktoré sa majú v súlade s cieľmi projektu VEGA č. 1/0089/21 zamerať na podporu vzniku, fungovania a ochrany záujmových korporácií pred nezákonnými zásahmi do ich právneho postavenia, ako aj na identifikáciu právnych limitov v konaní záujmových korporácií. Téma konferencie rezonovala najmä vo vystúpeniach slovenských účastníkov v aktuálnej situácii, keď sa naliehavo ukazuje, že zamýšľané

zmeny v právnej úprave na Slovensku by mali byť súčasťou širšej spoločenskej a odbornej diskusie.

Právnická fakulta vydá z tohto úspešného vedeckého podujatia recenzovaný zborník referátov v online forme, aby príspevky v ňom zverejnené boli dostupné širokej odbornej verejnosti.

Soňa Košičiarová

Spotrebiteľský úver

V rámci Týždňa vedy a techniky Katedra občianskeho a obchodného práva PF TU v Trnave pripravila pre študentov dve prednášky odborníkov z mimofakultného prostredia. Prednáška odborníčky z praxe JUDr. Veroniky Borkovičovej z Národnej banky Slovenska na tému „Spotrebiteľský úver, spotrebiteľský úver na bývanie a hypotekárny úver" obohatila našich študentov. Bližšie rozobratie týchto problematík posilnilo zručnosti študentov v oblasti ochrany finančného spotrebiteľa, čo má vplyv

na upevňovanie matematickej a finančnej gramotnosti študentov PF TU. Ďalšou prednáškou bola prednáška uznávaného českého odborníka na zodpovednosť za škodu, a to doc. Filipa Melzera na tému „Autonomní vozidla – hrozba pro odpovědnost za škodu? Aneb kdo odpovídá za škodu způsobenou autonomním vozidlem?". Táto problematika začína byť v súčasných podmienkach aktuálna, pričom pre študentov ako mladých ľudí bola osobitne zaujímavá.

Marek Maslák

Zmluvy o prevode obchodných podielov a akcií

V dňoch 21. – 22. 9. 2021 sa v priestoroch Smolenického zámku konala konferencia s názvom „Zmluvy o prevode obchodných podielov a akcií".

Katedra občianskeho a obchodného práva zorganizovala konferenciu s prísnymi hygienickými opatreniami, a práve vďaka tomu bolo možné, aby sa konala prezenčne, čo ocenili všetci účastníci. Takisto bol ocenený výber témy. Problematika obchodného podielu a akcií sú v podmienkach slovenského právneho priestoru akousi „never ending story". Na konferencii sa zúčastnili odborníci nielen zo Slovenska, ale aj Česka a Poľska. Udalosť svojím obsahom nepriniesla len akademickú rozpravu, ale aj rozpravu praktickú, pretože sa na konferencii okrem zástupcov akademickej obce zúčastnili aj právnici z praxe – advokáti, sudcovia a iní. Počas prvého dňa boli prebraté aspekty odplatného i bezodplatného prevodu obchodného podielu či akcie, aspekty daňového práva a trestného práva, účinky prevodu voči spoločnosti, tichý prevod obchodného podielu, povinnosť lojality pri prevode, korporačné obmedzenia prevoditeľnosti, podmienenosť prevodu, neplatnosť a odporovateľnosť prevodu, dobromyseľnosť nadobudnutia a problematika neodkladných a zabezpečovacích opatrení v súvislosti s prevodom obchodného podielu. Druhý deň odzneli príspevky zamerané na obmedzenie konkurencie, spoluvlastníctvo obchodného podielu, tag along a drag along klauzuly pri prevode, exekúcie na obchodný podiel, prevod pri konkurze a likvidácii či prevod obchodného podielu a akcie s cudzím prvkom. Predmetná konferencia svojím obsahom opäť nesklamala a počas diskusií priniesla veľa zaujímavých postrehov a aplikačných problémov. Poznatky nadobudnuté na konferencii budú slúžiť na skvalitnenie výučby na PF TU v Trnave a na lepšiu prípravu študentov do praxe.

Juraj Valentovič

(Dis)kontinuita právnych poriadkov

Katedra dejín práva bola spoluorganizátorom medzinárodného online webináru Difficult Heritage: Interwar Codification Movement in Central and Eastern Europe (1918 – 1939), ktorý sa uskutočnil 7. októbra 2021. Webinár sa uskutočnil v rámci medzinárodného vyšehradského projektu Continuity and Discontinuity of Pre-War Legal Systems in Post-war Successor States (1918 – 1939), na ktorom sa podieľajú prof. JUDr. PhDr. Tomáš Gábriš, PhD., LLM, MA, a JUDr. Ingrid Lanczová, PhD.

Problematike kontinuity a diskontinuity právnych poriadkov sa na webinári venovali JUDr. Vilém Knoll, Ph.D. a JUDr. Tomáš Pezl, Ph.D. zo Západočeskej univerzity v Plzni v ich príspevku Continuity and Discontinuity in the Interwar Law on the Example of Czechoslovak Criminal Law a doc. JUDr. Petr Dostalík, Ph.D. zo Západočeskej univerzity v Plzni v jeho príspevku Unwanted Continuation. The Instituted of So-called Versio in Rem in the Austrian Civil Code and Interwar Legal Discussion in Czechoslovakia.

Legislatívne úspechy v právnych poriadkoch medzivojnového obdobia prezentovali dr. habil. Norbert Varga zo Segedínskej univerzity v jeho príspevku Introduction of the Cartel Regulation in Hungary in the Interwar Period, doc. JUDr. Miriam Laclavíková, PhD. a dr. Michal Tomin z Trnavskej univerzity v ich príspevku Successful Unification of the Institute of Adoption in the Interwar Czechoslovakia a dr. Máté Pétervári zo Segedínskej univerzity v jeho príspevku Changes of the Insolvency Law in Hungary in the Interwar Period.

Legislatívnym projektom medzivojnového obdobia sa venovali dr. hab. Zdzisław Zarzycki z Jagelovskej univerzity v Krakove v príspevku Attempts to Codify the Personal Marriage Law in the Second Polish Republic. A Fiasco or Perhaps a Success? a JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D. zo Západočeskej univerzity v Plzni v príspevku Projects of Unification of Laws About Advocacy and Notariat in the First Czechoslovak Republic (1918 – 1938).

Súdnu prax analyzovali dr. Kristóf Szivós zo Segedínskej univerzity v príspevku The Changes in the Right of Novelty in Hungarian Civil Procedure in the Interwar Period a dr. Jakob Maziarz z Jagelovskej univerzity v Krakove v príspevku Jury Courts in Interwar Poland. Komparácii právnych poriadkov sa venovali prof. JUDr. PhDr. Tomáš Gábriš, PhD., LLM, MA z Trnavskej univerzity v príspevku Slovak Viewpoint on Unification and Codification Efforts in Czechoslovakia, JUDr. Ingrid Lanczová, PhD. z Trnavskej univerzity v príspevku Mental Illness as a Divorce Ground in the Czechoslovak Marriage Amendment and Comparison to Hungarian Law a Dr. Krzysztof Bokwa z Jagelovskej univerzity v Krakove v príspevku Civil Liability Ex Delicto: Austian Law – Hungarian Law – Polish Interwar Law.

Ingrid Lanczová

Zomrel páter Jozef Kyselica, SJ

Večer 23. októbra 2021 zomrel v Bratislave katolícky kňaz a bývalý provinciál jezuitov Jozef Kyselica, SJ. Až doteraz pôsobil na katedre pastorálnej teológie, liturgiky a kánonického práva teologickej fakulty.

Ako napísal na sociálnej sieti jeho spolubrat a prorektor Trnavskej univerzity, prof. Miloš Lichner, SJ: „Včera popoludní ho páter provinciál navštívil na JIS-ke na infekčnom oddelení na Kramároch. Mali nádherné stretnutie. Pomodlili sa, prijal sv. prijímanie a asi 20 min. sa rozprávali. Z osobného svedectva posledných dní môžeme povedať, že páter Jožko odišiel na stretnutie s Pánom úplne pripravený! Nech mu Pán dá radosť zo stretnutia s Ním!"

Kto bol Jozef Kyselica, SJ?

Narodil sa 7. januára 1949 v Neporadzi, v okrese Trenčín, ako tretí zo štyroch synov rodičom Mikulášovi a Amálii, rod. Žáčikovej, v robotníckej a nábožensky živej rodine. Základnú školu vychodil v rodnej obci. Potom bol prijatý na Strednú priemyselnú školu stavebnú v Trenčíne, kde v roku 1968 úspešne zmaturoval.

Už od detstva túžil po kňazskom a misionárskom živote, ktorý poznal najmä z literatúry zachovanej ešte spred komunistických čias, ale aj z priateľstva s jezuitským rehoľným bratom Antonom Laššom, SJ. Preto sa hneď po maturite, v politicky uvoľnenej situácii roku 1968, hlásil a bol prijatý do kňazského seminára v Bratislave a začal štúdium teológie na CMBF.

Po viacerých stretnutiach s jezuitským pátrom provinciálom Jánom Srnom, SJ požiadal o vstup a na jeseň 1969 bol tajne prijatý do Spoločnosti Ježišovej. Noviciátnu formáciu začal 1. januára 1970 v seminári pod vedením iných tajných jezuitov: P. Andrej Osvald, SJ ho učil Konštitúcie, P. Alojz Šatura, SJ bol jeho spovedníkom a P. Jozef Porubčan, SJ mu dal exercície. Prvé sľuby zložil 19. marca 1972.

Po ukončení štúdia teológie ho 10. júna 1973 v Dóme sv. Martina biskup Július Gábriš vysvätil za kňaza a nastúpil do pastoračnej služby pre Nitriansku diecézu. Ako kaplán pôsobil v Čadci (1973 – 1974) a v Nitre (1974 – 1976), potom ako správca fary v Lefantovciach (1976 – 1983), v Predmieri (1983 – 1990) a v Nitre – Dolnom meste (1990 – 1994), a napokon dva roky aj ako špirituál v diecéznom seminári v Nitre (1994 – 1996).

Počas pastoračnej služby tajne pokračoval v štúdiu teológie na rehoľnom Inštitúte sv. Alojza pod vedením P. Emila Krapku, SJ. Od roku 1991 prednášal v Nitrianskom seminári, na Teologickom inštitúte sv. Alojza a na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity. V roku 1992 mu Inštitút sv. Andreja Bobolu Pápežskej teologickej fakulty vo Varšave udelil licenciát z dogmatickej teológie. Dizertačnú prácu s názvom „Obnova farností cez neokatechumenát" obhájil v roku 1998 na CMBF v Bratislave a bol promovaný na doktora teológie.

Rehoľnú formáciu zakončil absolvovaním tretej probácie a slávnostnými sľubmi, ktoré zložil 2. februára 1988. Od júla 1996 nastúpil ako špirituál do jezuitského školastikátu v Bratislave, kde ho 17. decembra toho istého roku zastihlo menovanie za provinciála Slovenskej provincie Spoločnosti Ježišovej. Do úradu nastúpil 28. júna 1997.

Od októbra 2003 bol členom piešťanskej komunity, vyučoval na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity a pracoval na dokončení svojej habilitačnej práce. Od augusta 2004 bol predstaveným jezuitskej komunity v Košiciach a riaditeľom Centra spirituality Východ-Západ Michala Lacka (do júna 2008), pričom aj naďalej pokračoval v akademicko-pedagogickej činnosti. V roku 2005 mu Trnavská univerzita v odbore katolícka teológia priznala titul docent.

Od augusta 2012 bol rektorom Kostola Najsvätejšieho Spasiteľa v Bratislave a od júla 2013 sa naplno venoval akademickej činnosti na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity. V roku 2014 ho páter generál vymenoval za rektora Kolégia Najsvätejšieho Spasiteľa v Bratislave. Bol ním až do apríla 2018, keď bol z tejto služby pre zdravotné dôvody uvoľnený. Pokračoval však v pedagogickej činnosti na teologickej fakulte.

Pozitívne testovaný na Covid-19 bol 5. októbra 2021 hospitalizovaný s obojstranným zápalom pľúc na bratislavských Kramároch. Ťažký priebeh svojej choroby znášal s hlbokou vierou a odovzdanosťou Pánovi, ktorému slúžil ako kňaz. Svoje utrpenie obetoval za Spoločnosť Ježišovu. Zaopatrený sviatosťami odišiel do večnosti v neskorých večerných hodinách 23. októbra 2021 vo veku 72 rokov.

P. Jozef Šofranko, SJ

Pred 80 rokmi vznikol Teologický inštitút sv. Alojza, predchodca dnešnej fakulty

Pred osemdesiatimi rokmi 5. októbra 1941 začal svoju činnosť Teologický inštitút svätého Alojza v Banskej Bystrici, ktorý sa stal základom súčasnej teologickej fakulty.

Prvým rektorom Aloisiana bol P. Matej Marko, ktorý prednášal kánonické právo a cirkevné dejiny. P. Alojz Litva prednášal dogmatickú teológiu, P. Viliam Pavlovský Sväté písmo, P. Jozef Lakovič-Weber morálnu teológiu a liturgiku, P. Ján Dieška orientálnu teológiu.
V tomto diele pokračovali aj po násilnej likvidácii mužských reholí v noci z 13. na 14. apríla 1950 a zabezpečili kontinuitu tajného teologického štúdia až do pádu komunistického režimu v roku 1989.
Dokladom tej činnosti sú aj súdne procesy, pri ktorých boli vyučujúci odsúdení na vysoké tresty väzenia za to, že pripravovali mladých rehoľníkov na kňazstvo, a tí za to, že tajne prijali kňazské svätenie.
V rokoch 1950 – 1990 absolvovalo teologický inštitút 74 študentov.
V súčasnosti na Teologickej fakulte TU vychádza edícia Svedectvo viery, v ktorej sú publikované práce profesorov, ktoré dokumentujú kontinuitu tejto jezuitskej vedeckej a vzdelávacej inštitúcie v časoch prenasledovania.

Za zmienku stoja najmä diela:
- Matej Marko: Taký bol... Život sv. Ignáca z Loyoly, zakladateľa Spoločnosti Ježišovej (2019)
- Alojz Litva: Hej, boli časy, boli... (2018)
- Jozef Lackovič-Weber: Duchové cvičenia (2018)
- Ján Dieška: Štúdie a meditácie (2019)
- Emil Krapka: Súborné dielo (2013 – 2020)
- Alojz Litva: Duchovné cvičenia a príhovory (2021)

Ladislav Csontos, SJ

Naša fotka zaujala svet. Za necelých 24 hodín si ju pozrelo viac ako 130 000 ľudí

Akademický život na našej alma mater zachytáva v hľadáčiku fotoaparátu naša kolegyňa Barbora Likavská. Fotografie (z) Trnavskej univerzity nájdete nielen na našich webstránkach alebo sociálnych sieťach, ale prezentujeme ich aj pred svetovou komunitou fotografov na portáli Unsplash.
Tento projekt je výnimočný tým, že kladie na fotografie vysoké nároky, no pritom zdieľa obrovské nadšenie z krásnych záberov prírody, ľudí či budov, ktoré sú v ponuke pre kohokoľvek. V plnej kvalite, vo vysokom rozlíšení, úplne zadarmo a bez akýchkoľvek licenčných obmedzení.

Naše fotografie z univerzity a z akademického mesta Trnava, kde pôsobíme, už viackrát zaujali širokú verejnosť. Prvýkrát sa tak stalo 23. septembra 2021. Barborin ranný pohľad ešte pri východe slnka na trnavskú Hlavnú ulicu sa dostal do redakčného výberu komunity Unsplash a za necelých 10 hodín nazbieral viac ako 100 000 prezretí. Za necelých 24 hodín od zverejnenia toto číslo narástlo na viac ako 130 000.
Husársky kúsok sa jej podarilo zopakovať len nedávno. A to s jesenným záberom, ako sa slnko pohráva s lístím na našej adrese – Hornopotočná 23. Snímka rovnako prekročila číslo 130 000 pozretí. Gratulujeme!

Čo vydávame na Trnavskej univerzite?

Prinášame vám stručný (a neúplný) prehľad toho, čo v nedávnom čase vydali fakulty Trnavskej univerzity. Autorom srdečne gratulujeme a prajeme ďalšie publikačné úspechy!

Teologická fakulta
Ladislav Csontos, SJ. *Watersource from the Rock. Slovak Jesuit´s Testimony of Faith in the Times of Communist Persecution*
Ladislav Csontos, SJ. *Môže byť svedectvo obetí komunizmu chápané ako mučeníctvo?*

Právnická fakulta
Káčer, M., Šajmovič, P. *Obmedzovanie slobody prejavu v radikalizujúcej sa spoločnosti*
Dagmar Lantajová. *Between Trianon and Retribution. Slovak-Hungarian Relations from a Legal Point of View*
Katarína Fedorová. *Medicínske právo*
Monika Jurčová a kol. *Spotrebiteľské právo*
Němec, Damián, Hesová, Zora. *Annotated Legal Documents on Islam in Europe*
Marek Maslák. *Pozemkové úpravy z právneho hľadiska*

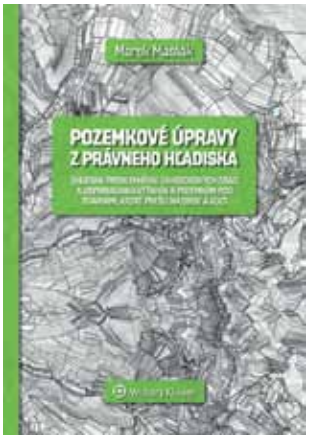

Filozofická fakulta
Miloš Marek. *Slovník stredovekej a novovekej latinčiny na Slovensku (II. vydanie)*
Radoslava Ristovská. *Druhá polovica 19. storočia v hospodárskych dejinách dolnokrupského veľkostatku*
Michal Franko. *Vznik a pôsobenie slovenského vinohradníckeho družstva*
Dědová, Mária, Vindišová, Jana. *Problémy postmodernej generácie v psychologických súvislostiach*

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce
Kačmariková, M., Rafajdus, M. *Zdravá výživa a pohyb*
Puteková, S. et al. *Špecifiká ošetrovateľskej starostlivosti vo vybraných etnických kultúrach*
Slaná, M. a kol. *Terapeutické koncepty pomoci vo včasnej intervencii*
Kaiglová, A., Reizigová, L. a kol. *Meticilín rezistentný Staphylococcus aureus v humánnej a veterinárnej medicíne*
Rusnák, M., Rusnáková, V., Príkazský, V., Kotrbová, K. (eds.). *Propedeutika epidemiológie*
František Ondriska a kol. *Vybrané kapitoly z klinickej parazitológie všeobecnej a špeciálnej a laboratórnych vyšetrovacích metód*
Vladimír Bošák. *Lekárska genetika pre verejné zdravotníctvo*

Pedagogická fakulta
Martin Dojčár. *Spirituálny dialóg*
Mária Beláková. *Cez remeslá k vybraným slovám*
Mária Beláková. *Bystríkova pomôcka (slovenský jazyk)*
Martin Brestovanský. *Prosociálne morálne uvažovanie*
Ľubica Holá, Dušan Holý, Warren Moors. *USCO and Quasicontinuous Mappings*
Zuzana Danišková. *Vývoj univerzitnej idey*

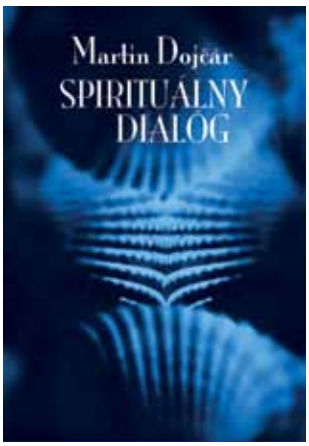

Katarína Fedorová. *Medicínske právo*
Publikácia je určená všetkým, ktorých zaujíma teória a prax medicínskeho práva, študentom právnických a lekárskych fakúlt, pacientom, zdravotníckym pracovníkom aj poskytovateľom zdravotnej starostlivosti. Pútavým a prístupným spôsobom upozorňuje na najdôležitejšie aspekty právnej úpravy a snaží sa ich ukotviť v rámcoch tvorených solidaritou, spravodlivosťou, osobnou aj spoločenskou zodpovednosťou.
Jej cieľom je priblížiť čitateľovi výzvy, ktoré musíme zvládnuť, a ilúzie, ktorých sa musíme zbaviť, ak má byť zdravotná starostlivosť na Slovensku udržateľná, predvídateľná a dostupná.

Dědová, Mária, Vindišová, Jana. *Problémy postmodernej generácie v psychologických súvislostiach*
Monografia upriamuje pozornosť na otázky ukotvenia mladého človeka v postmodernej dobe, súvisiace s výzvami

i krízami, ktorým je krehká osobnosť v procese dozrievania vystavená. Čitateľ sa dozvie o aktuálnych témach o problematike vzťahov mládeže v reálnom i virtuálnom priestore, význame rodiny a manželstva, ale publikácia obsahuje i hlboké existenciálne témy, s ktorými býva mladý človek konfrontovaný na svojej životnej ceste. Pôvodné výskumné zistenia autoriek obohacujú jadrové témy monografie a môžu byť inšpiráciou nielen pre výskumníkov, akademických pracovníkov, ale aj psychológov z praxe, pedagógov a pracovníkov pomáhajúcich profesií, ktoré sa prioritne venujú dospievajúcim.

Zuzana Danišková. *Vývoj univerzitnej idey*
Samotná univerzita si od svojho vzniku prešla zložitými peripetiami. Domnievame sa však, že pri polemikách býva málokedy spochybňovaná jej samotná existencia alebo legitimita. Vieme, že vysokokvalifikovaná pracovná sila bude musieť vždy prejsť prípravou v istej špecializovanej inštitúcii, a aj keď by týchto inštitúcií bol nadbytok, nie je také ľahké ich zrušiť, hoci to občas predvolebné kampane politikov sľubujú. Avšak to, čo spochybňované je, sú zdedené invarianty – diskutuje sa o tom, ako by dnes najvyššia vzdelávacia inštitúcia mala vyzerať a do akej miery sú jej pôvodné princípy udržateľné, žiaduce a produktívne V práci ide o extrakciu prvkov univerzity tvoriacich základnú podstatu tejto inštitúcie, vďaka ktorým je univerzita špecifickým telesom v systéme vzdelávania. Dôvodíme tiež, že ak dôjde k tomu, že sa z jej života vytratia, stráca univerzita svoju pôvodnú ideu, hoc skrytú a žijúcu pod povrchom. Rovnako sa snažíme zdôvodniť, že tieto inštitucionálne špecifiká, ktoré ju odlišujú od iných typov vyšších vzdelávacích či výskumných inštitúcií, na pohľad neúčelné, majú stále vo vzdelávaní svoj efekt a účinnosť aj pre pragmatický štát a trh práce. Predkladaná monografia ústi do sumáru praktických odporúčaní, ktoré by sa mali stať súčasťou života univerzity – nejde o veľké reformné vízie, ale len menšie korektúry či časovo a organizačne nenáročné praktiky prispievajúce k jej autentickému poslaniu.

Mária Beláková. *Cez remeslá k vybraným slovám (didaktická pomôcka)*
Autorka sa venuje didaktike slovenského jazyka na primárnom i sekundárnom vzdelávaní a onomastike. Edukačná pomôcka je určená školákom od približne 10 do 15 rokov. Slúži na fixáciu vybraných slov, rozvíja pamäťové zručnosti, čítanie s porozumením, pozornosť, rozvíja myšlienkové operácie analýzy i syntézy, je zdrojom nových informácií o remeslách, obohacuje slovnú zásobu, oboznamuje s archaickou lexikou a posilňuje pozitívny vzťah k predkom a dejinnému dianiu. Tento produkt vznikol v roku 2021 v rámci riešenia grantovej úlohy KEGA 002TTU-4/2018 Jazyk a komunikačná kompetencia.

Poznáme víťazov súťaže LET(O)_2021

Univerzitná knižnica opäť organizovala fotosúťaž počas letných prázdnin. Poznáme jej víťazov.

1. miesto: Veronika Komorášová (Zábery z hrebeňovky v Nízkych Tatrách)

2. miesto: Jana Strišovská (Pastier)

3. miesto: Terézia Knorová (Osamelý mak, Martin)

v TRNAVE a o TRNAVE

Trnava je hlavné mesto slovenských kaviarní, ale aj pražiarní dobrej kávy, a v lete aj originálnej ponuky zmrzlín. Okrem objavu poetických zákutí v historickom jadre mesta prekvapením je návšteva mestskej tržnice s pestrou ponukou čerstvej zeleniny a ovocia, a prekvapením sa môže stať aj návšteva antikvariátu na ulici Andreja Žarnova. Ten nemohol mať lepšiu adresu, pretože ulica nesie meno veľkého slovenského básnika a lekára, vlastným menom Františka Šubíka, ktorého pamätnú tabuľu nájdeme na budove Kliniky vnútorného lekárstva vo Fakultnej nemocnici, kde pôsobil, a na Hviezdoslavovej ulici v strede mesta na budove bývalej Zdravotníckej školy, na ktorej učil. Okrem nadčasovej básnickej tvorby nezabudnuteľným sa stal účasťou na odkrytí vojnového zločinu vraždy poľských dôstojníkov príslušníkmi sovietskej armády. Túto pravdu nikdy neodvolal a radšej zvolil ilegálnu cestu na Západ.

Antikvariát je tajomný miestom, ktoré má svoje osobité plynutie času, času ktorý nemôžeme ustriehnuť našimi hodinkami. Nezáleží na tom, či vyhľadávame konkrétny knižný titul alebo si zaumienime prezrieť všetky tituly. Ak odhadujem, že v antikvariáte je viacej ako desaťtisíc kníh, časová požiadavka na návštevu môže byť aj viachodinová. Je to čas oddychu pre všetkých, čo si vážia tlačený knižný text a vyhľadávajú neodolateľnú vôňu sveta starých kníh. Pozývam na návštevu...

MUDr. Anton Neuwirth

Krčméry je názov knihy *Rozhovorov o živote, viere a epidémiách* autorskej dvojice Jozef Majchrák a Pavol Rábara, ktorá má podtitul *Radšej znesiem nadávky, ako mať za sebou cintorín* (Postoj Media, Bratislava 2020). Každý, kto pozná profesora MUDr. Vladimíra Krčméryho, DrSc., zakladateľa trnavskej fakulty zdravotníctva a sociálnej práce, bude súhlasiť s mojím konštatovaním, že ide o osobnosť, v ktorej sa harmonicky spája lekár – humanista, vedec – odborník na infektológiu a tropickú medicínu, pedagóg – organizátor, veriaci katolík, manažér s mimoriadnou pamäťou, príjemný spoločník a rozprávač, ktorý v prebiehajúcej covidovej pandémii sa stal najviditeľnejšou tvárou kolégia slovenských odborníkov a tvárou očkovacej kampane.

Profesor Krčméry má osobné mnohoročné skúsenosti s liečbou epidémií v rôznych častiach sveta. V interesantných rozhovoroch postupne hodnotí svoje osobné skúsenosti s epidémiami AIDS, tuberkulózy, malárie, cholery, eboly, ale aj ziky, vtáčej a prasacej chrípky, žltej zimnice, SARS a MERS. Spomína na desiatky zdravotníckych a humanitárnych projektov v mnohých rozvojových krajinách Afriky a Ázie, ale aj u nás doma, ktoré začínali na FZaSP a pokračujú na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Projekty pomohli chudobným bez prístupu k zdravotnej starostlivosti, deťom chorým na AIDS, obetiam vojen a katastrof, utečencom a bezdomovcom.

Prvá časť knihy sa venuje spomenutým chorobám a druhá súčasnej pandémii Covid-19, záverečná časť rozhovorov približuje jeho duchovný život, ktorý mu umožňuje spoznávať Božiu veľkosť. Odporúčam pod vianočný stromček.....

A medzi darčeky odporúčam zaradiť aj reedíciu knihy životných osudov, spomienok a vyznaní lekára a vedca, politického väzňa, mysliteľa a diplomata Antona Neuwirtha ***Liečiť zlo láskou*** (Artis Omnis, Žilina 2021). Biografia, ktorej spoluautorom je Rudolf Lesňák, vychádza pri príležitosti 100. výročia narodenia A. Neuwirtha. Pripomeňme, že **MUDr. Anton Neuwirth** je *doctor honoris causa* našej univerzity.

Bohumil Chmelík

Vianoce 2021

Všetko si zapíšem na papier
podčiarknem
a zrátam

máš pravdu o tom
kto som

zamotám papierik
ako salónku
stromček je hotový
zviazaný reťazami
mrazivých dní

a teraz čakám
či sa narodí
alebo si len tak zmizne
keď o chvíľu vyhodím kalendár

hompáľajú sa moje hriechy
na striebornej ligotavej nitke

kráčaš
prekryješ ich
posledným medovníkovým srdiečkom
zapneš svetlá

ticho

a vtom sa rozletia sane dolu prudkým
svahom

brmbolec na čapici skáče
ako srdce päťročného chlapca

sú Vianoce a do večera
je mu vždy
veľmi-veľmi dlho

keď pozriem na teba
vidím
že ťa nikto nedohoní
tvoje sane sú rýchlejšie
sypeš v rozprávkových rukavičkách
sneh po okolí
a zvoníš
a zvoníš

čaro sa rýchlo míňa
sme dospelí
zakliati v staniole čakáme
rok čo rok
zasa a zasa
na šamlíčku z detstva
kým nepríde

kým sa neozve
kým sa nenarodí
DIEŤA

Gabriela Magalová

Prajeme vám
radostné vianočné sviatky
a úspešný nový rok 2022!